ZPRAVODAJ

GLADIRIS

ČERVEN 1997 Č. 101 ROČNÍK XXIX

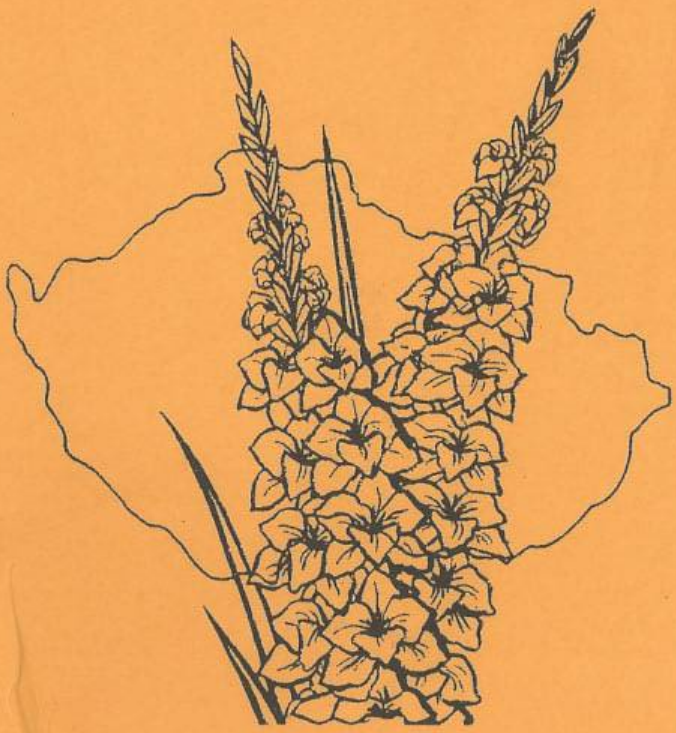

ZPRAVODAJ GLADIRIS ROČNÍK XXIX ČERVEN 1997 ČÍSLO 101
****

Pro potřebu svých členů vydává SZO ČZS GLADIRIS specializovaná organizace pěstitelů mečíků a kosatců při OV ČZS v Novém Jičíně.

Tiskne SIAK, spol. s r.o. 764 21 Zlín.
Toto číslo vyšlo v červnu 1997
Neprošlo jazykovou úpravou.
Za věcnou správnost příspěvku ručí autor.

OBSAH: STRANA:

Složení výboru 2
Členské příspěvky 2,3
Evidence členů 3
Slovo na úvod 3,4
Informace o průběhu VČS v Otrokovicích..... 4,6
Zpráva předsedy ZSO ČZS GLADIRIS na VČS v Otrokovicích .6,8
Usnesení z VČS v Otrokovicích pro rok 1997..... 8
Informace pokladníka ZSO GLADIRIS 9
Výstava "Květy - 97" Lysá nad Labem 10
Novinky mečíků 11-14
Nejlepších 15 15-16
Výsledky AIS 1995 17
Křížem krážem po amerických zahradách..... 19-22
Kritéria kvality kosatců..... 22-24
Molekulární metody ve šlechtění květin..... 24-27
Choroba způsobující skvrny na listech denivek..... 28-29
Zkušenosti s pěstováním na stejném pozemku..... 29-32
Sprekélie 32-33
Rady a zkušenosti pro zahrádkáře 33
Eucomis - Chocholatice 34-35
Zajímavosti 35

SLOŽENÍ VÝBORU

Předseda-**Václav BAJAR**, Smetanova 21, 757 01 Valašské Meziříčí
Místopředseda-**VLASTISLAV KÖNIG**,Jasenická 565, 788 14 Rapotín
Pokladník-**JAN LUBOJACKÝ**, ing. U rybníčku 366, 742 13 Studénka
Jednatel-**MIROSLAV NOVÁK**, Vojanova 18, 779 00 Olomouc
Hospodář-**STANISLAV PALÁT**, Dukelská 1060, 742 21 Kopřivnice
Matrikář-**ANTONÍN ŽUFAN**, U pumpy 23, 317 05 Plzeň

Člen výboru-**LUBOMÍR RÝPAR**, Loučky 184, 742 36 Jakubčovice
Člen výboru-**IVAN ŠARAN**, Olomoucká 38,796 00 Prostějov
Předseda redakční rady-**PETR MIMRÁNEK**, 763 01 Mysločovice 169

Revizní komise:
ŠTEFAN MERKA, ing. Hostašovice 125, 742 71 Hodslavice
EMIL Dvořák , ul. 17.listopadu, 743 01 Bílovec
JAROSLAV HRABOVSKÝ, Jubilejní 2, 741 01 Nový Jičín

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY

Členové, kteří platí jiné organizaci ČZS členskou známku, zaplatí u nás 60,- Kč.
Ostatní platí u nás 80,- Kč a obdrží od nás členskou známku.
Za registraci a členský průkaz se při vstupu do organizace platí 15,- Kč.

Členské příspěvky můžete platit několika způsoby:
- přímo u pokladníka v hotovosti, (přímo při členské schůzi),
- poštovní poukázkou **A**. Běžný účet máme u České spořitelny, okresní pobočka 741 11 Nový Jičín, údaj pro potřeby spojů **2192099 - 808/0800**, konstantní symbol **379**, číslo našeho účtu **4075750/0800**,
- pokud máte peníze na účtě, pak převodem na výše uvedené číslo účtu,
- poštovní poukázkou **C** na jméno a adresu pokladníka **Lubojacký Jan,ing.** U rybníčku 366, 742 13 Studénka,
- u kterékoliv pobočky České spořitelny vyplníte bílý formulář **"stvrzenka složeno hotově"** a to tak, že do rubriky "dal" napíšete číslo našeho účtu: **4075750/0800** a do rubriky "název účtu" napíšete: **Gladiris Nový Jičín 741 11**, do rubriky "účel platby" nezapomeňte uvést čitelně svoji adresu, jinak bychom nevěděli, kdo to platil.
Na poukázku **A** nepište žádné vzkazy.

Přehled členských příspěvků:

	na 1 rok
nový člen (dostane známku ČZS)	92 Kč
nový člen (známku ČZS platí v jiné ZO)	72 Kč
stálý člen (dostane známku ČZS)	80 Kč
stálý člen (známku ČZS platí v jiné ZO)	60 Kč

EVIDENCE ČLENŮ

Změny Vaší adresy, nové přihlášky apod. posílejte na adresu matrikáře: **Žufan Antonín**, U pumpy 23, 317 05 Plzeň.

****

SLOVO NA ÚVOD :

M I L Í M E Č Í K Á Ř I !

Je tu další slíbený ZPRAVODAJ, v pořadí již 101. Jistě si hned při letmém nahlédnutí do obsahu uvědomíte, že o květinách se dá psát stále, stále zde máme velké množství informací, jež je potřeba upravit a podat v přijatelné formě. Psát trochu o mečíkách, trochu o kosatcích a přibližovat i způsoby a zkušenosti s pěstováním dalších příbuzných květin, s nimiž se setkáváme - jako novými, i když byly již pěstovány našimi dědečky. Například Chocholatice či Jakubská lilie.

Osobně nevidím problém v informacích, těch je nepřeberné množství, hlavně pro toho, kdo má kontakt nejen s blízkými přáteli, ale i se zahraničím, nebo je přímo členem AIS, AHS, či dokonce NAGC, případně organizací anglických, australských nebo kanadských. Všude se stále něco děje,i v okolních státech.Je jen otázkou času tyto informace přeložit,zpracovat a poslat k Vám pomocí našeho Zpravodaje.Chtěl bych trochu mluvit i za sebe, já vidím největší problém v čase, který mohu této radostné práci věnovat, je ho tak žalostně málo !

Dnešní doba, pro ty kteří něco umějí,přináší nové nebývalé možnosti, možnosti daleko většího uplatnění, realizace. To však nutí k většímu pracovnímu vypětí,mnohdy na hranici možností. Dříve bylo možno "jít marodit" a tuto dobu využít pro klidné psaní a přípravu zajímavých článků pro Zpravodaj. Dnes si každý rozmýšlí být vůbec nemocen,a rovněž dovolenou uvážlivěji rozmýšlíme, jak nejlépe ji využít a zhodnotit.Každý se těší na důchod, že pak snad bude více času. U nás koníčkářů, jak zjišťuji je tomu právě naopak, právě důchodci mají většinou práce zpravidla ještě více, než při zaměstnání. Tato pravda dnešní doby platí obecně u všech, u nichž je koníček spíše pořádná kobyla! Chtěl bych tímto zamyšlením apelovat na naše myšlení, že Zpravodaj se dělá naprosto zdarma, zcela rozdílně od veškeré novinářské práce, kterou vidíme dnes v kterýchkoliv novinách a časopisech.Je mi ale líto, že jiné mnohdy zbytečné časopisy jsou krásně barevné,

atraktivní a plné ubohých drbů. Proto bych chtěl, aby jste náš ZPRAVODAJ brali jako svůj, jako něco vlastního, k čemuž máte bližší vztah, prostě jako náš všech. A zde právě postrádám články, kde by jsme psali o sobě o svých přátelích, kde jsme byli, na jaké zahradě a návštěvě, co se nám líbilo (a nemusí to být žádný převratný zlepšovák), prostě přátelské informace a zprávy. Neváhejte proto a pište o svých přátelích, třeba o tom jak to děláte vy, jak sázíte, jaké máte nové zkušenosti a v čem radíte vy, nebo v čem chcete poradit.

Tento Zpravodaj obsahuje pozvánku na výstavu mečíků do Lysé nad Labem. Připomínám, že v návrhu usnesení, které jsme si odhlasovali, stojí v bodě 3) Zajistit důstojnou účast na této výstavě. Znovu proto jménem celého výboru ZSO GLADIRIS všechny členy k návštěvě této výstavy zvu, a také vyzývám k osobní pomoci při její realizaci, přípravě a aranžování ! Výstava je hlavní příležitost,jak si porovnat své výpěstky s mečíky jež budou na výstavě, a také je zde možnost se přímo prezentovat, třeba jen s 10 špičkovými květy, i když nebude malým vystavovatelům proplacena cesta či jiné výlohy. Neuchopit do rukou tutu možnost, že lze své výpěstky předvést na výstavě, kterou zhlédnou funkcionáři důležitých zahrádkářských organizací, i profesionálních, z mnoha zemí, je mimořádná příležitost, která se nemusí tak brzy opakovat. Vždyť chceme ukázat Evropě i světu, že naše mečíky jsou nejlepší, nebo snad ne ?

Takže těším se na krásné setkání v Lysé nad Labem, a předem si přeji, aby počasí tohoto roku bylo příznivé, netrápilo nás dlouhými dešti, nebo velkými vedry či dokonce kroupami. S přáním,aby nám narostly ty nějkrásnější květy pro srpnovou mečíkářskou parádu

V á s z d r a v í j m é n e m r e d a k c e

P e t r M I M R Á N E K

****
****

Stručná informace z průběhu V Č S v Otrokovicích, březen 1997

Petr M i m r á n e k

Již podruhé se členové sešli ve Stavebním učilišti v Otrokovicích k plné spokojenosti všech účastníků. Funkci organizátora na sebe vzal přítel Ocelík, člen oblastní skupiny Zlín. O tom,že organizování takovéto schůze nese sebou mnoho starostí, netřeba zdůrazňovat.Tentokrát to byla změna plánovaného termínu, který musel být posunut o týden později, a to v důsledku dovolené personálu. Zajištění obědů a noclehů bylo problematické, protože Zpravodaj vyšel těsně před schůzí a bylo málo času vše zkoordinovat. Nakonec se vše úspěšně podařilo, až na mikrofon, který se již na poslední chvíli nepodařilo zajistit.Účast členů by mohla být větší, ale náklady s cestováním, mnohdy i značná vzdálenost nesou sebou řadu problémů. Bylo však vidět šťastné pohledy přátel, kteří se velmi rádi setkávají a diskutují nad novými zážitky s mečíky. Stejně tak bylo zřejmé,že se mečíkáři těší jeden na druhého. Zvláště pro ty starší je to jedno z mála společenských setkání s opravdovými přáteli.

Večer před schůzí se tradičně promítalo: mečíky,denivky a lilie.Velmi zajímavý byl asi hodinový videozáznam z Holandska a mečíkové semenáče Jardy Koníčka s výkladem. A nakonec diapozitivy Ing. Pavla Nejedla z Holandska, ukázky nejnovějších tulipánů. Jako obvykle se našli i tací,kteří se promítáním unavili a večer do pozdních hodin ztrávili v blízkém restauračním zařízení u výborné večeře nebo piva.

Dále Vám přiblížíme zápis z Výroční členské schůze i další její průběh.

Zahájením a řízením schůze byl pověřen přítel Žufan, který se této funkce velmi dobře zhostil, za což mu patří dík. Přivítání hostů - za Ú R Nový Jičín byl přítomen její předseda Jan Pitr. Památka zesnulých byla uctěna minutou ticha. Návrhová komise po zvolení pracovala ve složení: Stanislav Procházka, předseda, členové: František Hlaváč a Jaroslav Kovařík. Zprávu o činnosti ZSO za rok 1966 přednesl její předseda přítel Bajar, (dále přinášíme v plném znění).

Pozdravnou petici ÚR Nový Jičín přednesl Jan Pitr a současně předal vyznamenání Republikové Rady ČZS Praha III.stupně :

Václavovi Bajarovi, předsedovi ZSO,
Ing. Janu Lubojackému, pokladníkovi ZSO,
Miroslavovi Novákovi, jednateli ZSO.

dále předal čestná uznání zasloužilým členům :

Čestná uznání k výročí 30 let ZSO GLADIRIS obdrželi zakládající členové, dále členové za dlouhodobou práci, rozvoj a propagaci pěstování mečíků a kosatců ve svých odborech, tak i celostátního působení :

Václav Bajar	Viktor Mužík
Miroslav Benda	Miroslav Novák
Karel Čermák	Vlastimil Novák
Petr Fojtů	Jan Pítr
Josef Heroudek	Stanislav Podoubský
Jaroslav Hrabovský	Ing. Milan Prachař
Vlastimil König	Stanislav Procházka
Vladimír Krumpoch	RNDr. Leonard Rýznar,CSc.
Ing. Jan Lubojacký	Miroslav Sliva
Jan Machala	Antonín Žufan
Petr Mimránek	

Po přestávce pokračovala VČS diskusi a připomínkami. Bylo dohodnoto a odhlasováno členy,že výroční členská schůze,její průběh bude změněn, a to na dobu dvou dnů, tak jak to bylo dříve. Tedy v sobotu setkání členů,včetně burzy a přednášky a zábavného večera. V neděli dopoledne pak samotná výroční schůze !

Byl přednesen návrh na usnesení, který VČS schválila všemi přítomnými jednomyslně :

a) usnesení z VČS v Otrokovicích,
b) zprávu o činnosti ZSO,
c) pokladní zprávu,
d) revizní zprávu,
finanční rozpočet na rok 1997.

Na závěr VČS př. Bajar, předseda ZSO, poděkoval všem přítomným za účast, poté následovala volná debata a oběd.

++
++

Přinášíme v plném znění zprávu předsedy z výroční členské schůze v Otrokovicích dne 8. března 1997

Vážení přátelé, milí hosté !

Vítám Vás co nejsrdečněji na dnešní výroční členské schůzi, přednesu Vám zprávu za uplynulý rok 1996, rok pro nás významný, jubilejní a to 30. výročí ZSO ČZS GLADIRIS.

Nejen rok 1996 byl pro nás jubilejním, ale také rok 1997 bude významný - a to 40 let trvání Českého zahrádkářského svazu,dříve Československého. Nutno si uvědomit, že my mečikáři, čili naše Z S O je plnoprávní součástí našeho ČZS se všemi právy a povinnostmi, kterými se musíme nadále ve své činnosti řídit, spolupracovat a celé hnutí propagovat zvláště v této době, kdy na mnohých místech řada organizací stagnuje, či dokonce je v klidu. O významu a poslání zahrádkaření je jistě všem známo, ať jde o využití vztahu k přírodě, výchovné poslání, pěstování ovoce, zeleniny, květin a podobně.

Květinou řekneš za určitých okolností mnohé. Nejen o svých citech k ženě, o úctě k matce,o svém vděku, ale květiny kolem domu,v oknech,na balkonech a terasách také něco napoví o majiteli, o jeho úrovni myšlení, smyslu pro krásu a pořádek.

Je mou povinností Vám sdělit, že rok 1997 je rokem setkání zahrádkářů Evropy v České republice. ČZS uvítá ve 40. roce své existence zahrádkáře 14 zemí Evropy na mezinárodním semináři Evropské organizace zahrádkářů. Bylo o tom rozhodnuto na XXX. kongresu této organizace v srpnu minulého roku v Drážďanech. Zde se také ČZS stal po dvouletém období pozorovatele řádným členem. Za tuto dobu jsme pochopili význam této mezinárodní organizace zahrádkářů i její vztah k národním svazům. Sídlo centra mezinárodní organizace je v Lucembursku. Sdružuje 14 členských svazů Evropy s více než 3 miliony členů. Není bez zajímavosti,že také pozorovateli jsou i japonští zahrádkáři. Tato organizace má statut poradce při Radě Evropy, proto mohla působením svého zástupce ovlivňovat obsah Charty Evropy. GLADIRIS přeje našemu zástupci v této Chartě mnoho úspěchů a zdárné práce jak na poli odborném,tak i propagačním.

K činnosti naší organizace; ta se plně soustředila na uskutečnění jubilejní výstavy věnované k 30. výročí trvání naší Základní organizace ČZS GLADIRIS. I když tato výstava patří minulosti, bude se jistě ještě dlouho o ní hovořit s mnoha NEJ - NEJ, a to plným právem. Já jsem o tom přesvědčen. Podílel jsem se na téměř všech našich výstavách, a tato patřila mezi špičky. Vraťme se na chvíli nazpět; a to necelý rok. Na tomto místě delší dobu panovala na VČS pochmurná,nijaká nálada,neboť po výborové schůzi nebylo možno sestavit kandidátku nového výboru, ale i zda se vůbec bude konat k tomuto výročí výstava. Tehdy po mém diskusním příspěvku (věnovaný krátké vzpomínce na historii vzniku kroužků pěstitelů mečíků a uplynutí 30 let) jsem podrthl, že není možno takovou organizaci dát do klidu,či nechat živořit. Po krátké přestávce a diskusi ve skupinách bylo vidět na dalším jednání oživení,a byl sestaven nový výbor. Přítel St. Palát nevydržel - vstoupil do diskuse a řekl, že taková ostuda nemůže být a výstava bude v Novém Jičíně. Když tam byla před 30 lety, bude zde i letos. To byla v té chvíli slova chlapa, a jaká ! Byl předsedou výstavního výboru a jeho hlavním organizátorem. Provedení prací provedl oblastní odbor,který s nevšední ochotou a nadšením pod vedením př. Josefa Mičky se zhostil svého úkolu beze zbytku. Záštitu nad výstavou převzal MěÚ Nový Jičín,v čele s jeho předsedou p. P. Wesselým,ten také výstavu zahajoval. Místem konání výstavy byly krásné vstupní prostory Beskydského divadla, které po aranžování paní Luňáčkovou dodaly výstavě jedinečnou krásu, skloubenou s vystavovanými exponáty. Výstava ve všech návštěvnících jistě zanechala nezapomenutelný dojem a životní vzpomínku. Děkuji jménem svým i celému výstavnímu výboru, Republikové radě Praha, Územní radě Nový Jičín, Městskému úřadu Nový Jičín a všem sponzorům za finanční příspěvky, bez kterých by tato výstava byla ztrátová.Děkuji všem vystavovatelům,dále všem,kteří jakýmkoliv způsobem přiložili ruku k práci, a zasloužili se tak o důstojnou oslavu 30. výročí trvání GLADIRISU. Ať vítězný mečík pěstitele L. Rýpara a semenáč I. Šarana dlouho zdobí zahrádky pěstitelů, a je trvalou vzpomínkou na tuto výstavu a nese hrdé jméno GLADIRIS. Tato výstava se konala v době převládající tržní ekonomiky,přesto ukázala,že je-li skupina lidí ochotná obětovat se, jdou překonat i obtíže a těžkosti. Zda a kolik se konalo regionálních výstav,nebylo výboru známo. Je nanejvýš nutné je konat,nebo se jich zúčastnit a spojovat výstavy s druhými milovníky jiných květin (růže, jiřiny, apod.) a doplnit je keramikou a bonzajemi.Děkujeme všem za každou takovou akci. Vzorným příkladem jsou každoroční výstavy v Nemyčevsi

- Vitiněvsi, kde se letos uskutečnila již 26. a na 27. výstavu nás již zvou. Otěže organizování výstav nesl př. Podoubský,za což děkujeme, a jeho následovnici př. Jampílkové přejeme hodně zdaru a úspechů. Doporučuji,aby se pěstitelé sami organizovali, třeba 4 do auta a zajeli si na odbornou návštěvu k různým pěstitelům. Zde mohou načerpat řadu nových zkušeností a rad do další práce. Jaký krásný námět na napsání příspěvku do našeho Zpravodaje z takovéto exkurse. Já jich mám několik za sebou a vřele to vše doporučuji.

Jak bylo splněno usnesení z loňské VČS ? :

a) Výbor ZSO se sešel 3x, kde řešil úkoly stanovené plánem práce. Jedenkrát bylo svoláno předsednictvo k řešení platby za časopis od Republikové rady.

b) Svolat výroční členskou schůzi na den 1.3. 1997 do Otrokovic. - splněno (konáno 7. 3. 1997).

c) Zaplatit členské příspěvky na rok 1996 - splněno.

d) Uskutečnit celostátní výstavu mečíků k 30. výročí trvání ZSO. GLADIRIS v Novém Jičíně - splněno mimořádně úspěšně !

e) Aktivně se podílet na činnosti a propagovat ZSO ČZS GLADIRIS. - odpovídají trvale členové a výbor dlouhodobě.

Děkuji všem členkám a členům naší ZSO za společnou práci a do dalšího období přeji hodně zdraví. Stejnou měrou to přeji i našim milým polovičkám co máme doma,vždyť co všechno často musí i za nás udělat. Prosím Vás vyřiďte to doma.Samozřejmě,že to platí i pro muže v domácnosti.

Král je mrtev, ať žije král - znáte to rčení.Výstavu máme za námi, ať žije výstava nová, stejně krásná a působivá. Kdo neviděl tuto výstavu, neví jak vypadá mečík - tak jsem řekl jedné malé skupince, kterou jsem provázel - a dali mi za pravdu, a moc děkovali všem, kteří ji připravili.

Traduje se,že sedmička je šťastné číslo,ať je pro nás pro všechny zde přítomné i ty, kteří se nemohli dnešního jednání zde zúčastnit, šťastný celý zbytek roku 1997.

T o V á m p ř e j i j m é n e m s v ý m
i v ý b o r u Z S O !

Václav Bajar
předseda ZSO ČZS GLADIRIS

U S N E S E N Í Z V Č S V O T R O K O V I C Í C H :

1. Vydat tři čísla Zpravodaje ZSO GLADIRIS.
2. Zaplatit členské příspěvky do 30. 6. 1997.
3. Uskutečnit tři schůze výboru v průběhu roku 1997
4. Zajistit důstojnou účast naší organizace na výstavě KVĚTY v Lysé nad Labem ve dnech 21.- 24. 8. 1997.
5. Aktivně se podílet na výstavách konaných v regionech,aktivovat členy při jejich konání.
6. Znovu zorganizovat "ANKETU" , a to již pro tento rok. odeslat.
7. Výzva: snažit se o získání nových členů.
8. VČS ZSO ČZS GLADIRIS schvaluje návrh na usnesení,zprávu o činnosti, zprávu o hospodaření, revizní zprávu a finanční rozpočet pro rok 1997.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Informace pokladníka ZSO ČZS GLADIRIS:

K tomuto číslu Zpravodaje jsou přiloženy poštovní poukázky proto ty z Vás,kteří dosud nezaplatili členské příspěvky.Kolik kdo má zaplatit není na nich uvedeno (u členů z České republiky),protože nevím,kdo má již členskou známku ČZS zaplacenou v jiné organizaci.Pro ty kdo členskou známku z jiné organizace ČZS již mají,je platba 60,-Kč, pro ostatní 80,- Kč.

Pokud platíte jinými způsoby než je obvyklé, například převodem z jiného peněžního ústavu, dbejte na to, aby na převodových dokladech bylo uvedeno rovněž i vaše jméno, nikoliv pouze jen číslo vašeho účtu, jak je běžná praxe ! V těchto případech se nedozvím kdo zaplatil, a tedy urguji u Vás. Letos opět již takovýto případ nastal - někdo příspěvky poslal přes spořitelnu v Brně, a ta spořitelně v Novém Jičíně, kde máme účet,nesdělila jméno plátce.Spořitelna v Novém Jičíně není schopna, jak uvádí, jméno plátce zjistit.

Chyby se stávají i u nás. Například náš člen, který na členské schůzi letos příspěvky vybíral, zjistil při uzávěrce, že jednomu z těch, kteří na VČS příspěvky platili, nedal o tom potvrzení, takže nevím kdo to byl.Je tedy třeba, aby si ti naši členové, kteří již zaplatili a přesto dostali v dnešním čísle ZPRAVODAJE poštovní poukázku, aby mi to laskavě napsali.Netýká se to těch členů, kteří zaplatili po 10. dubnu tohoto roku,protože poštovní poukázky přikládám dle mé evidence k tomuto datu, a ZPRAVODAJ obdržíte později.

Nezapomeňte,že členské příspěvky mají být zaplacené do 30. června 1997 !

Ing. Jan Lubojacký

VÝSTAVA "KVĚTY - 97" LYSÁ NAD LABEM

Termín konání : 21.- 24.srpna 1997

Výstavu pořádá ČZS ústředí ve spolupráci se ZSO GLADIRIS a dalšími specializovanými organizacemi Českého zahrádkářského svazu.

Členové ZSO GLADIRIS, kteří budou mít zájem o vystavování na výstavě "KVĚTY 97" se budou přihlašovat na adresu :
ČZS ústředí, paní Chodorová, Rokycanova 15
130 00 PRAHA 3 -Žižkov.
Tel. spojení: 02/278607, 278612, 273 155

Prosíme, žádosti o vystavování zašlete co nejdříve s ohledem na zajištění expozicí.
Květy budou přijímány 19.8 během celého dne a 20.8. 1997 ráno. Nejlépe bude, když telefonicky dohodnete, kdy přesně květy dovezete.

14.4. 1997 byly stanoveny na přípravné schůzi v Praze tyto ekonomické podmínky pro vystavovatele naší ZSO:

Proplacení květů podle předložených dokladů :
- *expozice (sortiment)* *5,- Kč za květ*
- *velké aranžmá* *3,- Kč za květ*

Cestovní výlohy pro 8-10 členů GLADIRISU, kteří přivezou 100 a více květů osobními vozy na výstavu. Na vozidlo musí být uzavřena havarijní pojistka; cestovní příkaz může předložit pouze soukromé vozidlo s velkým technickým průkazem.

Pro vystavovatele ZSO ČZS GLADIRIS bude zajištěno ubytování z 20. na 21. 8. 1997 v Lysé nad Labem nebo okolí.

Drobným vystavovatelům bude proplacena částka za květy bez dopravy. Dvěma členům organizace, kteří budou po dobu konání výstavy zajišťovat poradenskou službu a péči o expozice GLADIRISU bude hrazeno ubytování, stravné a dohodnutá částka za práce provedené na osobu a den - 300,- Kč.

Po dobu výstavy 21. -24. 8. 1997:
- garant za ZSO GLADIRIS : př. Miroslav Novák
- aranžérka výstavy : p. Luňáčková + 2 aranžérky

Výstavy v Lysé nad Labem se zúčastní i další organizace : DAGLA, Citrusy, Bonzaje, zahradnictví Petr Lebiš Boskovice a další .

Novinky mečíků pro rok 1997 ze zahraničí.

PEETERS ENTERPRISES

RR 3 Mitchel, Ontario, Canada

Petr Mimránek

Je kanadská gladiolová farma, kterou vede pan Louis Peeters. Nabídky této firmy jsem si všiml v Bulletinu NAGC již před dvěma lety, kdy zde měli první inzerát. Teprve letos jsem si objednal katalog na doporučení Petra Welcenbacha, který byl u pana Peeterse na návštěvě.

V letošním katalogu jsou nabízeny tři novinky, z nichž PRINCESS je již vyprodaná. Nejhodnotnější se zdá být purpurák pojmenovaný na počest 75. výročí založení kanadské mečíkářské společnosti. Všechny novinky jsou v katalogu vyfotografovány. Katalog obsahuje nečekaně velké množství odrůd pana Mc.Kenzieho, také množství evropských výpěstků. Jsou zde zastoupeny odrůdy Snoeka, Lukoseviciuse, Verinše, Ciplijauskase, Adamoviče, Rýznara, Konička, Kovaříka, Sochora a dokonce i jedna z mého šlechtění: CORAL ISLE.

CGS 75 TH ANNIVERSARY (Mc Kenzie 97), 478 M
Pochází z kombinace RAJAH x ROYAL PURPLE. Má krásnou purpurovou barvu a malý krémový jazýček. Petály jsou hluboce zvlněné, a jsou ozdobou rovného klasu s 24-26 puky, rozevře bez problémů 8 květů současně. Perfektní stavba a umístění květů v klasu z něj dělá šampiona každé výstavy. Je super zdravý s tmavým habitem, který by měl dlouho udržet svou kvalitu. Jeho publikovaná fotografie v katalogu dokladuje hodnotu této novinky.

PRINCESS (Frederick 97), 445 M
Tato středně růžová kráska má svítivý červený střed, má 24 puků, z nichž 8-10 otevírá současně. Je krásně zkadeřená a květy mají voskovou, pevnou texturu. Vytváří krásné rovné a pevné klasy, zkadeření není jen na okrajích, ale je znatelné až do středu květů. Podle obrázku, zřejmě s barevným posunem k růžovo fialové, je to zářivá kombinace jasně lila růžové s výrazným okem. Jsou však vidět chyby ve stavbě klasu, a je též viditelné žíhání k okrajům, což značně ruší celkový dojem. Ale jak jsem podotkl, může to být chybou fotografie.

ECEDAR SUNRISE (Gilchrist 97), 224 EM
Explosivně šarlatově oranžová, zářivě a svítivě oranžová oka ve středu květů. Otevírá 7-8 květů z 20-22 puků, odolná slunci. Je to šarmantní mini s krásným zkadeřením.

Dále předkládám soupis odrůd Mc Kenzieho, který katalog obsahuje :

AUGUST DAYS	1987	412	M	AWESOME	1991	462	M
AUGUST GLOW	1996	466	M	CELEBRATE	1994	412	M

CLIFF S OF DOVER	1979	468	LM	MIDNIGHT PASSION	1995	466	M
DARK SECRET	1993	306	M	NORTHERN MAGIC	1996	455	EM
DIGNITY	1995	466	EM	PINK CHARMER	1996	443	
ELEGANCE	1996	547	M	RED PASSION	1993	454	M
ENTERPRISE	1985	435	EM	ROYAL PURPLE	1990	478	M
FASCINATION	1993	535	LM	SILHOUETTE	1990	445	M
LEMON PUFF	1995	316	M	WHITE SPIRIT	1993	400	M
LIBERATOR	1994	556	M	WINTER WHITE	1991	500	EM

SUMMERVILLE S GLADIOLUS WORLD WIDE 1997

Petr Mimránek

ALISE (Schmits 97) 300, M
Tento mečík se dá barevně obtížně klasifikovat.Základní barva je bílá,jež přechází do krémového hrdla.V rozkvétajících květech je krémová se zelenkavým nádechem.Levandulové linky vycházejí z hrdla středem některých petálů,rovněž tyčinky jsou levandulové.Velmi pevná substance květu.Opravdu unikátní je krásné, hluboké kadeření.Neuvádí se počet květů,dle fotografie rozkvétají pouze 3-4. Jde o mečík pro dekoraci.

BLACK PEARLS (Labrum 97) 258, M
Svítivě černočervená s perfektními proporcemi klasu a květu.Otevírá 8 z 23-25 puků,na dlouhém a pevném klasu.Hlízy jsou krásne, s množstvím velkého, dobře klíčivého brutu.Květy jsou lehce zkadeřené,dobře směrované. BLACK PEARLS může být v blízké budoucnosti dobře hodnocena jako kvalitní exhibiční miniatura. Cena je 5 dolarů za hlízu, což je na miniaturu cena pozoruhodná.

CALLIOPE (Bates 97) 425, M
Jednoduchost může být největším triumfem krásy. Otevírá 8 z 23 puků na vzrůstném klasu.Ale ta barva! Světový unikát.Živá a sytá oranžová s bílými středy,okraje jsou tmavě žluté,ozdobou je velká růžová skvrna. Bude to vynikající komerční mečík.

COOL WATER (Pletcher 97) 472, M
Tento mečík je prostě super a jeho barva si zasluhuje respekt.Řezový dlouhý mečík v jednobarevném provedení - svítivě levandulový v klasickém zkadeření,jistě bude velmi ceněn.Exhibiční klasy jsou samozřejmostí

ESPERANTO (Bates 97) 311, M
Dva tóny krémové a svítivě žluté, v květech střední velikosti s křiklavě červenou skvrnou. Otevírá 8-9 květů na klase, který nese celkem 26 puků. Květy jsou široce rozevřené, krásně zkadeřené a s dobrou kvalitou substance. Velmi vhodný pro expozice se 3 klasy. Našimi přáteli je tento mečík vysoce hodnocen a je považován za jeden z nejlepších tříbarevných.

EXACTLY (Labrum 97) 253, M
Jeden z nejkrásnějších mečíků v této velikostní skupině.Je svítivě červený s velkým čistě bílým středem a tyčinkami.Klas nese 23 a více puků s 8-9 otevřenými květy.Byl oceněn na Utah State Show v roce 1995 jako semenáč a rovněž vyhodnocen jako nejlepší miniatura v Canadian National Show 1996.Je to excelentní mečík s krásným zkadeřením a pěkným umístěním květů.

EXCITEMENT (Bates 97) 417, M
Květ je zlatě žlutý s krásným třešňově červeným okem.Velmi zdravá rostlina s klasy 70 cm, otevírá 7 i více jemně zkadeřených květů, na klasu s 25 puky.Brut je dobře klíčivý a není drobný.Řezané květy tohoto mečíku jsou velmi žádány zákazníky.

FIRES OF SPRING (Bates 97) 433, M
Zářivý lososově růžový s růžově červenou skvrnou.Brzy otevírá 8 i více perfektně otevřených a tvarovaných květů s vyrovnanou barevnou kombinací, celkem má 25 puků.Výborná vosková substance je předností,podobně jako sametový povrch a perfektní zkadeření.Mívá zdvojené petály.Kterýkoliv z řezaných klasů bude excelovat na výstavním stole.Je statný růstem,též množivý, proto se bude dobře rozšiřovat mezi pěstitele.

GOLDEN GATE (Bates 97) 216, EM
Skutečně krásně tmavě žlutá miniatura. Otevírá 7 přiléhajících a upravených květů v ideálním uspořádání.Vhodná pro zahrady,do obchodu, do kytic i jako výrazný výstavní exponát.

LIMITED EDITION (Pletcher 97) 422, M
Tento mečík zachovává tradici nově introdukovaných kvalitních řezovek. Buvolí oranžová barva u naprosto rovných a skladných klasů s 25 puky, 75 cm dlouhých je zárukou zájmu. Otevírá 8 i více květů současně. Moderní zkadeření a dobrá substance, též hlízy jsou krásné.

MARGARET MAY (Apfel 97) 210, EM
Gratulujeme našemu příteli Fredovi Apfelovi k jeho první introdukci,pojmenované po jeho životní lásce. Má krásné zkadeření, a velmi dobrou substanci.Otevírá 7-8 květů, květy jsou plně rozevřené, pravidelně umístěné v klasu dlouhém 60 cm.Celkem 23 puků. Barva je ve dvou tónech krémové a svítivě žluté.

ORCHID LACE (Labrum 97) 273, M
Fotografie na titulní straně katalogu a rovněž nejvyšší cena za velkou hlízu -7 dolarů, jasně naznačuje,že by mělo jít o nejzajímavější introdukci pana Summervilla pro tento rok.
Květy jsou ledově bílé až krémové,levandulový vrchní petál, rovněž některé spodní okvětní lístky jsou na okrajích světle levandulové.Nejzajímavější předností tohoto mečíku je zkadeření okrajů,které je jehličkového typu.Otevírá 6-8 květů,dle popisu, myslím si ale,že více jak 4-5 to nebude.Celkem je na klasech 21 puků. Je excelentní k řezu a k dekoracím s 55 cm dlouhými klasy.

ROYAL CROWN (Pletcher 97) 466, M
Krásná tmavá a sytá růžová v novém stylu. Dělá více jak 70 cm dlouhý klas s 25 puky a 8-9 otevřenými květy. Květy jsou dokonale rozevřené.Jejich uspořádání je exhibiční...Krásné hlízy,dobře klíčivé bruty.

SKYLARK (Pletcher 97) 475, M
Je levandulový s krémově bílým středem.Otevírá 8-9 z celkových 25 puků,na dlouhém 70 cm klasu.Krásná stavba a uspořádání.Vhodný pro výstavy i zahradu. Klasické zkadeření, dokonalé zúžení a další výborné přednosti.

TUSCANY (Pletcher 97) 478, M
Je to ideální,kvalitní exhibiční mečík.Tvoří klas se 26 puky, a delky více jak 70 cm, z nichž je 8-9 otevřených.Je tmavě purpurový s bílými linkami středem petálů. Jemné zkadeření, kvalitní tuhé květy.

VISIONARY (Bates 97) 445, M
Je to náš současný favorit krásy, větší obdoba DREAM MAKER. Je středně růžový, s malým krémovým hrdlem. Krásně zkadeřený a dobré substance.8-10 květů otevírá na 70 cm dlouhých klasech s 27 puky. Pravidelně vytváří výstavní klasy, a rovněž mnoho klíčivého brutu.

WHITE TRIBUTE (Summerville 97) 300, M
Je to replika TRIBUTE, sport v bílé barvě. Je čistě bílý,krásně zkadeřený s dokonalou voskovou substancí. Předpokládá se,že bude stejně úspěšný jako Tribute. Každopádně doporučuji pěstovat.

V katalogu jsou jisté změny v koncepci,kdy miniatury jsou řazeny při uvádění společně s velkokvětými.Zřejmě je to obchodní opatření. Dále katalog neobsahuje žádnou super novou hvězdu.Rovněž ORCHID LACE vzbuzuje jistou nedůvěru. Při překladech je vynecháno mnoho superlativ a kudrlinek, které nejsou ničím jiným než snahou přilákat zákazníky.

NEJLEPŠÍCH 15 :

Petr Mimránek

Je nejvyšší čas zhodnotit sezonu 1996, protože nové mečíky jsou již v plném růstu, a za několik týdnů zde máme novou sezonu. Jak to letí, je to neuvěřitelné!

Minulý rok hodnotím jako dobrý, bylo dostatek vláhy, ke konci vegetace až moc, což se projevilo na zdravotním stavu hlíz, řádila hodně fusarioza a bakteriozy. Třásněnek bylo velmi málo.Chladnější a deštivé počasí v mém regionu, kde mečíky mají snahu rozkvétat až o 14 dní dříve, než se plánují termíny výstav, bylo zde přínosem. Dostatek přírodní zálivky umožnil růst klasů: především CLARENCE S CHOICE, PULCHRITUDE a konečně i SUMMER DELIGHT. Zklamala VERVE, špatný zdravotní stav. Slaběji rostly i FLORENCE C a tradičně TESORO, ovšem já na TESORO nedám dopustit, je ve žlutých stále nejdokonalejší. Rád bych pozměnil pořadí na třech prvních místech. WHITE ICE byla zde znovu nejlepší a nové hlízy ICE CAP zde znovu zklamaly. WHITE ICE však má horší stav hlíz,snad to nebude trvalý jev. Dále bych chtěl připomenout, že odrůdy které zařazuji do hodnocení pěstuji v množství 10-15 velkých hlíz, z toho špičkové bývají 3-4 klasy, u některých je to mnohem lepší a vyrovnanější, zvláště PULCHRITUDE i CLARENCE S CHOICE mívají perfektních i 8 klasů z 10 hlíz ! NORMA J vyzkouším teprve letos a LADY LUCILLE mi kvetla jen z malých hlíz, proto je nezařazuji do tabulky. Mám dosti široký sortiment nových odrůd, ale jen v malém počtu hlíz, proto je velmi problematické se o mnohých zmiňovat, mohou zazářit a pak konec. U DORIS DARLING vloni dva nádherné klasy, a pro letošek mám již dost sadby pro lepší zhodnocení, byly však natolik krásné, že ji vysoce hodnotím. PARADFE ? Návrat ke starým odrůdám, to nějak nesedí, ale byla v Novém Jičíně dokonalá a v tomto hodnocení jde právě o toto.

1. WHITE ICE
2. DORIS DARLING
3. CLARENCE S CHOICE
4. DICK S DELIGHT
5. PINK LADY
6. PULCHRITUDE
7. TESORO
8. GOLDEN MELODY
9. RED ALERT
10. ANNA LEORAH
11. VERVE
12. SAILOR S DELIGHT
13. OF SINGULAR OF BEAUTY
14. INCOMPARABLE
15. PARADE

Sestavení dekoračních odrůd do pořadí je stálý problém, a je tu věc osobního vkusu. Proto odpusťte, když zrovna ty vaše mečíky zde nebudou.Vkus je věc proměnlivá,asi jako móda a u mne dostaly stop kouřové. Konkrétně MANITOU a MILEESH. Též MOONSHADOW byl po dešti dost trapnou ozdobou.EBONY BEAUTY i BLUE VIOLET mají rok od roku horší stav hlíz a vloni selhaly.Škoda,nic podobného tak krásného není. Též DARK NIGHT byla neprověřena a posunuta mimo zájem. Protože pěstuji mečíky v malém množství,je zde nutnost obměny odrůd, proto dělám dost velkou revizi v této skupině.

1. BRIANNE NICOLE
2. CARVED IVORY
3. RUFFLED PETTICOAT
4. SWEET LULLABY
5. TRACY
6. VELVET ROSETTE
7. SUNDORO
8. MIDNIGHT MOON
9. EBONY ROSE
10. FIREBAL II
11. VIOLA !
12. GOLD STRUCK
13. SKI HIGH
14. FRIZZLED CORAL LACE
15. CAN CAN

Ano, BRIANNE NICOLE byl opravdu u mne moc krásný, je zdravý a určitě bude mečíkem, který stojí za to pěstovat. SWEET LULLABY od šlechtitele Lulla, je podle kodu levandulový, já bych jej osobně přeřadil mezi lososové. Někdy je obtížné se rozhodnout do které barevné skupiny mečík zařadit,ale všem doporučuji si tohoto mečíku více všimnout.RUFFLED PETTICOAT byl již po druhý rok velmi krásný.Zaujale mne též TRACY,tmavě modře fialový,sice hladký,ale se 26 puky.SUNDORO je mimořádně zdravý a barevně dokonalý, krémový s červeným okem. MIDNIGT MOON je také krásně modrý, který nelze opominout.

Miniatury jsou stále více opomíjeny. Jsou vyřazovány z nabídek a katalogů,protože jejich květy jsou v porovnání s velkými květy neprodejné.Je to škoda, protože jsou mnohdy barevnější a též vhodné k aranžování.Na výstavách rovněž chybí,je možno vidět jen několik kousků, spíše jako raritu.V letošním roce nabízí firma Summerville několik novinek, třeba je to nová generace miniatur po skvělém RED BANTAMU.

Pěstuji SHAWNU jako jednu z nejkrásnějších, též BRENDA J. je sice jednobarevná, ale skvělá. Jinak ostatní pěstuji jen v malém množství, takže jejich hodnocení je problém. O to více bych se chtěl věnovat nové generaci českých odrůd, které byly introdukovány v minulém a letošním roce. Myslím si, že nejsem kompetentní sestavit těmto novinkám pořadí. Měla by to být anketa, ovšem je škoda, že do ankety zašle své tipy jen velice málo pěstitelů, a z nich minimálně 50 % odrůd je preferovaných prostě od pasu,takže konečný výsledek může být sporný. Aby anketa měla smysl, měli by ji vyplnit pěstitelé, kteří nepěstují jen starý sortiment, a to vypsat ji pečlivě po uvážení a s prostudováním svých záznamů z uplynulé sezony. Rovněž několikaleté přerušení ankety nese své následky. Teď tedy k novým českým odrůdám. REQUIEM - čistá červená, jasně červený mečík nové generace, a také YONAN MARU - sytě červenooranžová, skutečný klenot. Uvedené odrůdy jsou nové trumfy českého novošlechtění od soupeřících šlechtitelů Ivana ŠARANA a Jaroslava KONÍČKA. Já je hodnotím nejvýše, protože červené mečíky v této kvalitě nikdy nebyly, a nyní je zde máme, a to v dostatečném množství, protože oba šlechtitelé je napřed dobře odzkoušeli a rozmnožili. GLADIRIS je zřejmě prvním českým mečíkem, který má kvality být vítězem podle hodnotících propozic NAGC. Předpokládám, že každý z pěstitelů, kteří chtějí vidět jak mečík má vypadat si jej pořídili (alespoň jednu hlízu), protože je rovněž slušně namnožen. FIGARO - nádherný bílý, pocházející z ICE CAP. Věřme, že bude stejně dokonalý i v jiných zahradách než u Ivana. KAMILA - z bílého Bambina a White Ice, je jemně růžová s bílým hrdlem,a zvláště krásným zkadeřením, proto si tuto novinku nenechejte ujít.

VÝSLEDKY AIS 1995

Dykesovu medaili získal kosatec: Honky Tonk Blues (Schreiner s), počet hlasů: 194. Na druhém místě se umístil Bumblebee Deelite (Jad. Morick), počet hlasů : 102. Na třetím místě se umístil Batik (A. Ensminger), počet hlasů 71:

Ocenění A M za rok 1995 ;TB :

124 -	Tennessee Gentleman	- S. Innerst
113 -	Sighs and Whispers	- P. Black
113 -	Oregon Skies	- Schreiner s
105 -	City Lights	- M. Dunn
103 -	Suky	- C. Mahan
84 -	Silver Fox	- V. Wood
83 -	First Interstate	- Schreiner s
81 -	Guadalajara	- J. Ghio
74 -	Completitive Edge	- R. Ernst
74 -	Vigilamte	- Schreiner s
74 -	Triple Wammy	- B. Hager
73 -	Tennessee Woman	- S. Innerst
73 -	Good Show	- B. Hager
70 -	Riverboat Blues	- Schreiner s
68 -	Absstract Art	- K. Keppel
67 -	Cote d or	- Schreiners

Pronásledovatelé :

66 -	Buble Up	- J. Ghio
66 -	Busy Being Blue	- D. Denney
65 -	Lemion Fever	- Maryott s Gardens

Intermediate Bearded - I B :

82 -	Apollo s Touch	- H. Nichols
81 -	Smitten Kitten	- J.T. Atken
75 -	Levity	- J.T. ATken
71 -	Nectar	- Keppel

S B D :

120 -	Bedfora Lilac	- B. Jones
71 -	Oregold	- B. Jones
70 -	Court Magician	- H. Nichols
68 -	Leprechaum s Eyelash	- C. Boswell
64 -	Comeback Trail	- H. Nichols
62 -	Kiwi Capers	- O.D. Niswonger

B B :

142 -	Mavi Magic	- J.T. Atken
96 -	Honky Tonk Hussy	- D. Meek
96 -	Red Rooster	- J. Durrance

Ocenění H M za rok 1995 : TB

208 -	Boogie Woogie	- H. Nichols
191 -	Black Tie Affair	- Schreiner s
176 -	Rhonda Fleming	- R. Mullin

146 -	Kathleen Kay Nelson	- B. Hager
108 -	Nordic Ice	- H. Shockey
106 -	In Reverse	- J. Gatty
102 -	Acapulco Sunset	- H. Nichols
97 -	Voltage	- V. Mesick
97 -	Stairway to Heaven	- L. Lauer
93 -	Halo in Rosewood	- O. Niswonger
92 -	Pink Scarlet	- V. Wood
85 -	Boss Tweed	- J.Mc Whirter
82 -	Quito	- j. Ghio
78 -	Celebration Song	- Schreiner s
75 -	Star Fleet	- K. Keppel
74 -	Jaz Me Blues	- Schreiner s
69 -	Ominous Stramger	- S. Innerst
66 -	Flights of Fancy	- K. Keppel
62 -	Tennesse Vol	- O.D. Nisswonger
62 -	O So Pretty	- E- Kegerise
62 -	Film Festival	- K. Keppel
62 -	Elegant Impressions	- Schreiner s
61 -	Lucille Richardson	- G. Richardsons
60 -	Frosting	- J. Gatty
58 -	War Chief	- Schreiner s
58 -	Wench	- Miller
57 -	New Centurion	- Schreiner s
57 -	Nortwest Pride	- Schreiner s
57 -	Orange Jubilee	- Schreiner s
57 -	Ruffled Godness	- R. Tasco

Celkově bylo hodnoceno 86 odrůd kosatců .

Intermediate Beardet - B B :

84 -	Megglethrop	- S. Innerst
76 -	Bunnicula	- S. Innerst
55 -	Prince of Burgundy	- O.D. Niswonger
51 -	Lemon Whip	- C. Laukow
49 -	Amelia Bedelia	- S. Innerst

S B D :

121 -	Pele	- J. T. Atken
112 -	Star Baby	- M. Smith
74 -	Dessert Orange	
62 -	Jeweler s Art	- I. Laukow
55 -	Black Cherry Delight	- O.D. Niswonger

Border Beard - BB :

89 -	Peach IceCream	- C. Laukow
67 -	Calico Kid L	- A. Ensminger
56 -	Rinky	- Dimk - K. Keppel
53 -	Sea Kadet	- J. T. Atken
53 -	Michelle Stadler	- J.D. Stadler

KŘÍŽEM KRÁŽEM PO AMERICKÝCH ZAHRADÁCH

Podle AIS buletinů na rok 1995 zpracoval Ing. L. Muška

(Převzato ze GLADIOLA SLOVAKIA KLUB, informácie 1/1996)

V následujícím příspěvku nahlédneme očima amerických milovníků kosatců do známých zahrad amerických šlechtitelů těchto přenádherných květů.**Marky Smith-Washington** - v **INNERST GARDEN:** Zahrada patří známým šlechtitelům Sterlingovi a Barbaře Innerstovým.Zahrada je nádherným parkem,kde jsou tisíce různých květů.Je plná trávníků osazených duby, piniemi,ozdobnými keři.My si všimneme z této krásy jen irisů.
BEFORE THE STORM - Innerst 89. Je to nádherný exemplář v kategorii "černý samet". Je skutečně velmi tmavý, zdravý,výborně roste. Za svoje kvality získal vysoké ocenění President s Cup pro rok 1995. Pozornost upoutala skupina trsů **FOREIGN STATESMAN INNERST** 93, v provedení syté královské fialové a hned vedle něho **PRINCIPLES** 93 ledově bílý,vynikajícně větvený exemplář **STAR FLEET**-Keppel 93 v oblečení morušové violeti konkuroval hned vedle **TWILIGHT BLAZE** - Keppel 92 ve "smokingu" dýmově heliotrovém. Jeden krásnější než druhý. V pozadí stál **TOM JOHNSON** - Paul Black 96, téměř černý krasavec,který se podobá jeho **WITCH S WAND**,roste však mohutněji a barevnost je vyrovnanější. Mc Whirtei může být pyšný na svůj **GREATH GATSBY** 95, pěkně zřasené neglecty s levandulovým dómem a sytě fialovými faly.

Schreinerově modré tóny jiskřily na **OREGON SKIES** 91 v barvě jasné oblohy,v mohutných květech **YAQUINA BLUE** 92 a v námořnické modré **STAR SAILOR** 95.Klasicky zřasený **DELTA BLUES** 94, výborně větvený se předváděl v zářivě středně modře fialové. Široká, čistě modrá plikáta **ACOMA** - Magee 90 působila uklidňujícím dojmem právě tak jako Ghiova luminata-plikata **HANDSHAKE** 92 s levandulovým tónováním na bílém poli. Okraje petálů a kartáčků má tmavší.**LA MER** - Richardson 94 má obrovské květy, ledově bílý dóm, modré midribs (držáky) a modře fialové faly. Na vysokých klasech elegantně měkké tóny v modrém představoval **FLY WITH ME**-Terry Aitken 90.**FROSTING** - Gatty 93 je ledově krémovou ozdobou, výborné substance, dekorativně nařasený.Pohled Paula Gossetta z Oklahomy: **BEFORE THE STORM** získal právem President s Cup. Nádherný středně černý iris s černými kartáčky,na špičce s bronzí.**CELEBRATION SONG** - Schreiner 93 mne doslova uchvátil.Má bledobroskvově pinkový dóm, faly bílomodro levandulové a mandarinkovými kartáčky. Roste mohutně a je perfektně zdravý,listy má tmavo zelené.**ACAPULCO SUNSET** - Nichols 93,zlatožlutý self s červenooranžovými kartáčky, má 6-7 puků,proporčně je dobře vyvážený a roste pěkně vzpřímeně. Ghiova introdukce **DAWNING** 95 je krásně zřasený blend s citronovo žlutým dómem i faly,které jsou kolorované bílopinkovou.Má výborné olistění a 7-9 puků.**RUFFLED GODNESS** - Tasco 93 je silně zřasený, pinkovo levandulový self s oranžovými kartáčky, které mají špičky levandulovo purpurové.Perfektní je modro lilavá plikáta **RHONDA FLEMING** - Mullin 93. Má výborné větvení.**OREGON SKIES** - Schrener s 91,je perfektní exemplář v barvě oblohy a žlutými kartáčky, na špičkách jsou bílé.**PRINCIPLES** - Kunnerst 93, bledě stříbřitě modrý s odstíny žluto zelené.Větví a roste výborně.

Jim Morris Missouri - v **BETTY GLENN BOWERS GARDEN**: Šli jsme po zahradě s Jimem Brownem. Ptám se jej: "Které jméno Tě nejvíce upoutalo?" Odpovídá:"JIM", já na to "Nemyslím na Tebe Jime,myslím na jméno kosatce, zopakoval a ukázal na nádherný exemplář JIM - Richardson 94. Je to nádherný bílý self s modravým kolorováním, s množstvím květů a množstvím klasů v trsu. Richardsonův **LAMER** 94 je světle středně modrý bitone. Působí na člověka barvou moře za jasné oblohy. **MESCALERO CHIEF** - Hedgecock 94 má otevřený dóm, květ je červený purpur s levandulovým "štychem". Kartáčky jsou zlaté, prodloužené o levandulové horns. Interesantní "Space ager". Ron Mullinovo **PRETTY IS** 95 je jakýsi bitóne v kombinaci žlutobílé a tmavožluté na kartáčkách a špicích petálů.Velmi pěkný. **TRAQUILINA** - Gaddie 93. Silně zřasený, středně modrý s bílou fůzí a citronově žlutými kartáčky. Je to kosatec, kterého je třeba si všimnout.**LUCILLE RICHARDSON** - G. Richardson 93 zaslouženě dostal rodinné jméno. Je světle levandulový na levandulovo-modro-purpurovém podkladě. V okolí kartáčků projevuje výrazné znaky halo typu. Krásné jsou **DELTA BLUES** - Schreiner s 94, zřasený, "modrák" a pinkový **DREAMSICLE** - Schreiner s 95. Má však slabší větvení. **KNOT S LANDING** - Fan 93 je bílý self s 9 puky na mohutných klasech, výstavní kvalita. **MELTED BUTTER** - Fan 94 má bílý dóm a faly nesou znaky barevnosti jako kdyby bylo rozlité máslo na vejcích - přiléhavý název!(Melted butter - rozpuštěné máslo).**MESMERIZER** - Byers 91. Paráda.Vysoký bílý, krásně zřasený s bílými "flounces". **TIGER SHARK** - Maryott 86. Dóm je třislově hnědý, faly žluté s kaštanovými skvrnami a bílým polem okolo oranžově žlutých kartáčků.

JEANE MORRIS - Missouri - v **CARL GLORIA ROJAHN GARDEN**:V krásné zahradě jsou krásné květy.Například:**CAN T ELOPE** - L. Miller 92 - oranžový klenot s červenými kartáčky. Bílé žilkování v okolí kartáčků zvyšuje jeho atraktivnost. Další krásný "oranž" je **PRIVATE TREASURE** - Shoop 93. Na falech má žluté tónování,kartáčky jsou mandarinkové. **EARTH SONG** - E. Kegerise 93 uchvátí každého barevnou kreací podobnou **EDITH WOLFORD**. Dóm je žlutý, faly modré, hafty žluté. **WITCHING** je neobyčejného zbarvení.Nad zlato třislovými faly, které mají okolo hnědých kartáčků červenočokoládové pole, se vypíná levandulový dóm. **ELECTRIQUE** - Blyth 94 má levandulový dóm a faly třislové,tónované kouřové světlefialové.Hnědé kartáčky v takovém barevném poli jsou velmi atraktivní. Též Blythův **AFFAIRE** má levandulový dóm se zlatým žilkováním, faly bronzovo zlaté s bílým žilkováním okolo oranžových kartáčků. Je třeba obdivovat barevnost **MIND READER** - Keppel 94 a **FANKY WOMAN** - Keppel 95, když nad červenofialovým odstínem se rozpíná levandulový, ve specifické luminátové kresbě. **LAMOYONE** - Hedgecock 94 je pinkový s oranžovými kartáčky. I po nočním dešti byl celý trs a květy v naprostém pořádku. **ISN T THIS SOMETHING** - Ensminger 93, pinkový self s malinovým kolorováním a korálovými kartáčky, je zcela mimořádně vzhledný. Ed Robertsonův **SILENT FORCE** 94 je též malinový, ale je přibarvený do ametystova a pěkně zřasený. Viděli jsme i jeho **SUSQUENANNA** 95, který je středně levandulově modrý s tmavšími modrými midribs a dýmově modrými kartáčky. Velmi efektní. **COUNTRY GENTLEMAN** - Bellagamba 92 je levandulový, kartáčky má zlaté. Mageeho **MY SHADOW** 90 je velmi zajímavý. Dóm je královský purpur, faly černé s purpurovými špicemi. Kartáčky má hnědočerné. **RIGHT AL READY** 92 od Durrance je melounový self s tmavšími špicemi. Kartáčky má oranžové.Velmi půvabný. Popsat Niswongerův **HALO IN ROSEWOOD** 93 je velmi těžké. Je to broskvově růžová krajka na levandulovém základě, prosvětlená zlatým žilkováním. Má široký lem v tmavším odstínu. Je vitální, vytváří bohaté trsy. (Jim Morris popisuje **MESCALERO CHIEF** jako sytě neonovou violet s jasně zlatými kartáčky přerůstajících do velmi dlouhých fialových horns. Hafty pak jsou cihlově červené, roztřepené.

Ronald Mullin z Oklahomy popisuje kosatce ve své zahradě takto: "nejprve mi rozkvetlo **STORYLINE** - Ghio 90. Je to krásná růžovokrémová plikáta. Shoopův **PRIVATE TREASURE** 93 je fantasticky krásný blend, oranžově žlutý. **RAPTURE IN BLUE** - Schreiner s 90,je světle modrá nádhera se třemi současně otevřenými květy. **CITY LIGHTS** - M. Dunn 91 je zase tmavomodrý s bílým polem ve středu petálů. Remontuje. Keppelův **SPIRIT WORLD** 94 má orchidejovitý dóm a červené faly se špicemi v barvě buffy. Má oranžové kartáčky na slonovinovém podkladě.Super luminata. **VOLTAGE** - Messick 91 je brilantně oranžový, květy perfektně tvarované,robustní klasy. **WINGS OF GOLD** - Maryott 91 je krásná bílo citronová amoena. **APLOMB** - Ghio 92 je jemná švestková violet s červenými kartáčky. Barevně skvěle vyvážený, tvarově perfektní. Woodův **APRIL IN PARIS** 92 je pinková jemnější krajka s výborným větvením.**BATTLE ROYAL** - Ghio 94 je mimořádně barevně vyrovnaný červený self,dobře rostoucí, vitální. Kvalita mluví o Ghiovi všechno. **BUBBLING ALONG** - Ghio 93 je silně zřasený, bubble korálově pinkový. Je ho potřeba vidět. Jednoduše nádhera. **CALM SEA** - Hager 92-lehce zřasený bledě modrý, působící studenou krásou. **DELTA BLUES** - Schreiner s 94 je bohatě nařasený v přenádherném odstínu modré, jako je to u Schreinera pravidlem. **DUNSMUIR** - B. Brown 92, sytě purpurová violet s kontrastními bílými kartáčky, krásně zřasený. **FEATURE ATTRACTION** - Schreiner s 94 je perfektní krajka v ledově hroznově barevné škále. Bílé kartáčky dokreslují jeho půvab. **HALLO DARKNESS** - Schreiner s 92 je výborně větvený, téměř černý. **HONEY MOON SUITE** - Ghio 91 - orchideovo pinkový bitone. Překrásný jak v barvě, tak i ve tvaru. **LUCKY DOOL** - Hauzner 91 má dóm lososově meruňkový a bílé faly se špicemi jako má dóm. Je podobný jako **QUEEN OF HEARTS**, ale v tmavší variaci. **IN REVERSE** - Gatty 93 je reverzní modrá amonea, velmi kontrastní. Tvarově je obdivuhodná. **ISLAND DANCER** - Shoop 91 má růžovohnědý dóm, třislové faly a světle černé kartáčky, atraktivní.**MY SHADOW** - Magee 90 - tmavo purpurovočerný self.**LADY JULIET** se zlatými kar- táčky, impresivní a pohledný.**OVERJOYED** - Gatty 94, dóm je krémový,faly citronové, zřasené a krásné,tvarově krepované. **PATTERNS** - M. Dunn 90,růžovo-švestkově bílá plikata s třislovým halo znakem na dómu, bohatá krajka.**BRONZETTE STAR** - Ev.Kegerise 92 je zvláštně barevný. Self s jasně lesklým bronzovým projevem.**CONTINUITY** - Innerst 94,bleděmodrý self s modročervenými kartáčky.**HANDSHAKE** - Ghio 92 je bílomod- rá fantazie. Je to jeden z nejkrásnějších kosatců,jaké jsem viděl toho roku - m ů j f a v o r i t. **FLAT RATE** - Ghio 94, kosatec který nemá dóm, ale šestero falů. Je zářivě purpurový, kuriozní self. **EPICENTER** - Ghio 94,dóm má černě-třešňový a faly lososovo oranžové - lemované jako dóm.Okouzlující,zvláštní a krásný.**WENCH** - L. Miller 93.Má pinkový dóm, purpurové faly, červené kartáčky na žlutém podkladě. **O SO PRETTY** -Ev. Kegerise 93 má menší květy s bílým dómem a lila nádechem, bílé faly s růžovolilavými špicemi. **WATER BALLET** - Ghio 93, je

velmi silně zřasený,azurově modrý self.Krasavec mezi "modráky". BEFORE THE STORM - Innerst 89, je nositelem President Cup za svoji nádheru.Nemá velké, ale skutečně černé květy. NOTORIOUS - - Ghio 91 má pinkový dóm, purpurové faly na špicích pinkové a červené kartáčky,pěkný.ORANGE EMBERS - Shockey 93, krásně rostoucí, vysoký, zřasený oranžový self. QUITO - Ghio 93 má množství měděně oranžových nadherných květů.EARTH SONG - Kegerise 93 má žlutý dóm, violetové faly.Roste dobře a vitálně.VIBRATIONS - M. Dunn 90 je velmi zvláštní:dóm má měděně růžový,faly burgundská červeň, "postříkané" bílou. SPRING RHAPSODY - Maryott 94 : levandulový self s hnědožlutou skvrnou pod hafty. SHIRLEY M - Ev. Kegerise 95,výrazně,skutečně pravý "pinkáč" s modrými kartáčky. Výborně větvený, perfektní tvar, množství puků. EVERYWHERE - Ghio 95,malinový dóm a bílé faly, přibarvené malinovou - krasavec.

Šlechtitelé nás překvapují stále novými barevnými kombinacemi,tvary a dalšími zvláštnostmi. Musíme proto neustále sledovat jejich "děti" v zahradách. Kdo nejprve uvidí skutečný červený kosatec? Kdo nejdříve spatří černý kosatec s pinkovými kartáčky ? A kolik nových věcí ještě uvidíme pro naši potěchu ? Je potřeba stále chodit mezi pěstitele a navštěvovat jejich zahrady. Jen v zahradách uvidíme krásu kosatců !!!

«««

Kritéria hodnocení kvality kosatců :

(Převzato ze Zpravodaje IRIS č. 38)

Ing. Zdeněk Seidl

Při hodnocení při výstavách nebo na zahradě jsou pro odborné komise AIS nebo ve Florencii připraveny hodnotící postupy, které jsou výsledkem cca sedmdesátiletých zkušeností, proto můžeme tyto postupy považovat za objektivní a není třeba zbytečně vymýšlet něco nového. Jenom čas od času se v nich něco malého upraví.Tyto metodiky však ponechávají prostor pro subjektivní vyjádření soudců, kteří jsou ovlivněni svým názorem, módou, momentální úrovní šlechtění nebo i vžitými představami.

Pro osvěžení paměti připomínám, že systémem hodnocení AIS se zabývaly články Ing. Mušky na toto téma, které jsme v minulosti zveřejnili ve zpravodaji IRIS. Florentský postup byl podrobně popsán RNDr. Milanem Blažkem v minulém čísle. Mohli bychom probírat jedno kritérium za druhým a diskutovat o míře subjektivity.

Na takový problém jsem narazil i při posuzování soukvětí kosatce, zejména pokud se jedná o optimální délky větví. Pokud totiž hodnotíme proporcionalitu,lze za proporcionální po-

važovat dva modely, které lze schématicky nakreslit takto :

a) b)

Otázkou je,zda se skutečně jedná o dva rovnocenné modely,nebo zda jsou pravidly hodnocení stanoveny důvody,proč preferovat jen jeden z nich. Většina sběratelů, preferuje model a). Pokud to z kritérií nevyplývá, pak je třeba zdůvodnit, proč je konvenčně správné preferovat právě tento model a jaké negativní znaky má model druhý.

Kritéria hodnocení jsou poměrně přesně popsána v příručce pro soudce a hodnotící komise vydané AIS, která je pravidelně revidována.Při hodnocení v zahradě je jak při hodnocení odrůd, tak semenáčů ze 100 bodů přiděleno proporcioanalitě stonku , na které se podílí i větvení, 5 bodů a větvení samotnému také 5 bodů. Přitom se za zcela normální a rovnocenné považuje jak široké větvení (*wide candelabra*),tak úzké,respektive krátké větvení *(short)*. Za nevyvážené se však považuje "vysoké větvení", kdy jsou všechny větve umístěny na stonku v horní třetině.Při hodnocení na výstavách je větvení schováno ve znaku "vyváženost větvení a umístění pupenů" bez jakýchkoliv jiných komentářů k tomoto problému. Tento ukazatel však zabírá celých 15 bodů. U semenáčů na výstavách je větvení hodnoceno zvlášť a je pro ně určeno 10 bodů.Nikde se nepíše o tom, že by krátké větvení bylo nežádoucí.

Já osobně krátké větvení nezavrhuji. To je nakonec vidět i při selekci mých semenáčů. Není to nic neobvyklého, protože mohu uvést mnoho kosatců světového sortimentu které mají podobnou stavbu soukvětí: THRILLER, EDITH WOLFOR,nebo z českých POSEL, LIBON a podobně. Při hodnocení odrůd na výstavě "IRIS SILESIA 96" vznikla polemika mezi členy hodnotící komise při hodnocení mého kosatce BRATISLAVSKÁ NOC,který patří k modelu b). Argumenty vycházely z tvrzení,že zahradní kosatec má mít široké větvení,zatímco úzké větvení je znakem jakési skupiny "k řezu". Protože se domnívám,že TB kosatce zůstanou ještě dlouho převážně zahradními květinami, uvedu zde několik mých názorů na to, kdy je výhodnější u zahradního kosatce široké a kdy úzké větvení.

Pokud kosatec při kvetení nenasazuje v trsu více lodyh, je bezesporu výhodnější široké větvení, protože jedna lodyha je pak schopna vytvořit iluzi bohatého kvetení.Pokud trs nasazuje více lodyh je široké větvení spíše ke škodě, protože dochází k proplétání bočních větví, případně k jejich odklonům a tím k znehodnocení symetrie soukvětí. Zde se projeví z pohledu zahradní rostliny přednost vyšší estetické hodnoty uspořádaných lodyh s užším větvením.V případě nakvétání lodyhy po jednom kvě-

tu dochází u kosatců s úzkým větvením a více lodyhami k zajímavému efektu, který je srovnatelný s nakvétáním např. u sibirik Vytvářejí se kvetoucí roviny "pravidelně"rozmístěných květů,které upoutají pozornost mnohem více než shluky květů vznikající u široce větvených odrůd.

Při výběru kultivarů se snažím vyhledávat takové kosatce,které nasazují několik květů na lodyze najednou. Moje zkušenost je taková, že u kosatců s úzkým větvením je obvykle estetická hodnota každé lodyhy s více rozkvetlými květy vysoká a to i v případech, že větve nejsou rozloženy v jedné rovině. Což nebývá pravda u některých kosatců se širokým větvením.

Oba modely mají určitě ještě mnoho pro i proti, bylo by však moudré se na vše dívat z obou stran.Nakonec i názor mého kolegy o typu kosatce "k řezu",který jsem uvedl dříve,je pro kosatce s úzkým větvením příznivý, i když, jak jsem uvedl, to není podstatné.

Ještě chci uvést jednu poznámku,která s uvedeným problémem okrajově souvisí.Většina normálních pěstitelů kosatců pěstuje rostliny spíše ve starších trsech než v mladých výsadbách,tak jako my sběratelé. A tak si může normální pěstitel vychutnat skutečné hodnoty kosatců jako zahradních rostlin,pokud odrůda bohatě nakvete. Zatímco já sběratel, který se mnohdy tvářím jako znalec kosatců, buď pořád odebírám rostliny pro další zájemce,nebo je co 2-3 roky přesazuji ve snaze namnožit novinky nebo vypěstovat výstavní lodyhu, kterou nakonec uřežu. Pak teprve když už o odrůdu po několika letech není zájem, poznávám, jak se na zahradě odrůda chová a jaké jsou její klady a zápory, včetně jejího větvení (širokého nebo úzkého). Když už by nebyly jiné důvody,pak určitě ten poslední je dostatečný k tomu, abychom na výstavě *řezaných květů kosatců* zvažovali závěry *o zahradních kosatcích.*

Zdá se mi,že se v tomto okamžiku kruh argumentů uzavírá. Zkrátka - nemyslím si,že by měl být jeden či druhý zavržen,či preferován.Oba považuji za proporcionální a normální.Dopustil jsem se vlastního názoru, proto čekám na případnou odezvu.

MOLEKULÁRNÍ METODY VE ŠLECHTĚNÍ KVĚTIN

Navazujeme na seriál o genetice a šlechtění rostlin dalším zajímavým příspěvkem, který publikovala Jarmila Hendrychová v časopise Zahradnictví 22, 1995 (3) na straně 99 - 104. Příspěvek byl redakčně zkrácen.

Teoretický článek přibližuje využití nových moderních metod šlechtění květin. Aplikací poznatků získaných při studiu gentiky polních plodin na květiny lze získat překvapující výsledky. Nechceme na stránkách Zpravodaje GLADIRISU naše šlechtitele mečíků v žádném případě odradit od křížení nebo jim práci znechutit "vědou", ale je dobře mít k dispozici informace o nejnovějších metodách ve šlechtění rostlin.

(připravil Ing. Pavel Talich)

Šlechtitelé vytvořili množství odrůd okrasných druhů rostlin klasickými metodami se zaměřením na řadu znaků, například barva a tvar květů a listů, odolnost vůči hmyzu a chorobám, habitus rostliny, indukce kvetení a jeho načasování aj. Izolace genů, jejich molekulární úprava a přenos bez ohledu na systematickou příbuznost, to vše v kombinaci s dokonalou znalostí genetiky, biosyntézy rostlinných barviv, fytohormonů atp. dnes představuje alternativní cesty k získávání nových vlastností u okrasných rostlin.

Rostliny jsou člověku užitečné v mnoha směrech: jako zdroj potravy či krmiva, dřeva, vláken,různých obsahových látek, jsou také producenty kyslíku.Mnoho druhů se právě pro krásu a vůni květů, listů a plodů využívá k okrasným účelům. Ve dvacátém století se šlechtění rostlin velmi rozšířilo, zvláště v Nizozemsku.Byly zlepšeny mnohé fenotypové a množitelsky důležité vlastnosti.Dnes lze mluvit o světovém květinářském průmyslu, který nejlépe prosperuje v zemích mírného klimatu a levné pracovní síly. Nizozemsko je významným centrem tohoto průmyslu, podílí se 60 % na světovém vývozu řezaných květin a 50 % na exportu rostlin hrnkových. Z řezaných květin tvoří 45 % růže, karafiáty a chryzantémy, které proto byly významným objektem klasického šlechtění. Využití molekulárné genetických metod by se však u těchto kultur vyplatilo.

Klasické šlechtění květin :

Okrasné druhy květin byly mezi prvními, jichž bylo v historii genetiky a šlechtění použito k hybridizačním pokusům. Daly vznik mnoha současným odrůdám a dokonce i druhům zahradních květin. Příkladem je obecně rozšířená *Petunia hybrida*, výsledek dvou planých druhů. Nicméně bylo šlechtění okrasných rostlin až donedávna spíše uměním než vědou.Po "objevení" mendelovských zákonitostí dědičnosti v roce 1900, tedy 35 let poté, co je Mendel sám formuloval a publikoval, se začal rozvíjet teoretický výzkum dědičnosti barvy květu a jiných vlastností. Ale i když byly nové poznatky do šlechtitelských postupů zařazovány, podstatněji se genetika ve šlechtění okrasných rostlin, ve srovnání s polními plodinami, uplatnila mnohem později. Lze říci, že důsledky tohoto zpoždění se projevují dodnes. Teprve rostoucí zájem trhu postupně stimuloval i šlechtitelskou práci,takže se objevují stále nové a nové odrůdy a jejich kvalita stoupá.Metody šlechtění rostlin jsou vždy přizpůsobovány jejich rozmnožování, respektive způsobu jejich množení v kultuře. Většina zahradních rostlin určených pro venkovní použití se množí semeny,zatímco vzácnější květiny pro řez a hrnkové rostliny ozdobné listem pro interiér jsou rozmnožovány vegetativně. Předností vegetativního množení je možnost získat velké množství geneticky totožných rostlin i v tom případě, že byl v potomstvu pro křížení vybrán heterozygot.Ten je naopak generativně neudržitelný, ačkoliv by to bylo levnější. U materiálu množeného semeny je nejdříve nutné ustálit žádoucí kombinaci znaků především do hymozygotního stavu, což je otázka individuálního výběru po několika generací při aplikaci příbuzenského sprašování nebo samosprášení. Teprve homozygotní linie stálých, definovaných vlastností je použitelná

buď přímo, nebo pro tvorbu hybridních odrůd či směsi linií. Tento pracovně i časově náročný postup nedává možnost podchytit větší rozsah výběrů ze štěpících potomstev po křížení. Zatím se jen u některých druhů daří získávat hymozygoty pomocí prašníkových kultur během jedné vegetace. Na druhé straně vegetativní množení a s ním související metody šlechtění a pěstování se ekonomicky vyplácí až při vyšší ceně výrobku.

Přes své dosavadní úspěchy mají klasické metody šlechtění své hranice, spočívají především v omezeném množství sortimentu genů jednotlivých druhů. Žádný druh např. nemá geneticky danou možnost tvořit odrůdy s květy všech barev spektra. To je příčinou dosavadních neúspěchů ve šlechtění modrokvěté růže, modrého tulipánu a podobně. Klasické šlechtění také nemá metodu, která by zaručovala cílenou změnu sledované vlastnosti. Změna barvy květu může být například doprovázena změnou dalších vlastností, jako je odolnost k nepříznivým vlivům, množitelský koeficient, celková vitalita rostliny. Křížením i matagenezí,do níž byly vkládány velké naděje, se nezřídka mění několik znaků současně, a ne vždy v žádoucím směru.

Molekulární šlechtění květin :

Současné pokroky molekulární biologie, zvláště pak v oblasti izolace genů, jejich manipulace a mezidruhového přenosu dávají možnost měnit estetické i obchodně významné vlastnosti rostlin vysoce cílené. Některé výrobní podniky zahájily "molekulární šlechtění" květin s využitím rekombinacemi DNA v konkrétních šlechtitelských programech.

Změna barvy květu:

Nejvíce se může gen. inženýrství u okrasných rostlin uplatnit cílenými změnami barvy květů. Rozšíření barevné palety je zpravidla žádoucí, protože přírodní variabilita v rámci druhu je poměrně úzká. Vnesení genů, které umožňují vznik nové barevné formy, např. často postrádané modré, nebo naopak žluté, může být pro obchodní využití okrasného druhu významným přínosem.

Nejčastějšími květními barvivy jsou flavonoidy . V přírodě jsou vytvářeny fenylpropanovou biosyntetickou dráhou, jejíž chemismus a genetika byly v uplynulých padesáti letech předmětem intenzivního studia.

Barva květu je určena hlavně typem substituce kruhových struktur molekuly flavonoidu (deriváty delfinidinové jsou modřejší, cyanidinové červenější) metylace OH-skupin v určitých polohách kruhu a také počet a kvalita cukerných zbytků antokyanových glykosidů rozhoduje o červenavějším nebo modravějším tónu barvy.Rozdíly v kyselosti buněčné šťávy (tj. pH vakuoly,která je místem,kde se v buňce antokyany hromadí) a současná přítomnost flavonolů nebo jiných pigmentů vedle antokyanů rovněž ovlivňují výslednou barvu.Byly již nalezeny,klonovány a dále studovány mnohé geny, které se podílejí na zbarvení květů.

Prní případ "manipulace" barvy květů technologií rekombinacemi DNA uskutečnili pracovníci Max-Planckova institutu v Kolíně nad Rýnem. Gen umožňující tvorbu dihydroflavonol-4-reduktázy, izolovaný z kukuřice byl přenesen do petúnie. To má za následek syntézu palargonidinu, a tedy schopnost vytvářet cihlově červené květy. Tak dal gen DFR z kukuřice vznik nové biosyntetické dráze u petúnie.

Druhý úspěšný pokus o modifikaci biosyntézy květních barviv provedla genetická opracovní skupina Svobodné university v Amsterodamu a nazávisle na ní také pracovníci společnosti DNA Plant Technology Corporation v Oklandu v USA. Nevytvořili sice novou větev biosyntetické dráhy, ale narušili u petúnie stávající zavedením "komplementární exprese" (antisense expression) známého genu pro pigmentaci.

Zavedení systému "antisense" u genu, který kóduje základní enzym biosyntézy flavonoidů (chalkonsyntázu) může mít nevídaný účinek na zbarvení květu petúnie. Očekávalo se, že květ bude světlejší nebo i zcela bílý v případě, že by účinek byl stoprocentní. To bylo u některých transformovaných rostlin opravdu pozorováno. Neočekávané se však objevila také květní kresba, která ukazuje na to, že k zablokování projevu genu došlo jen v určité vývojové fázi květu. Působí zde zřejmě různé, tkáňové specifické promotory. Díky jejich účasti v rekombinačních přestavbách vznikly nové typy květních kreseb a barevných sektorů.

Volba specifických promotorů,tj. regulačních oblastí genu, uvádějící jej do funkce v určitých pletivech a za určitých okolností, umožní jemné řízení projevu daných genů během vývinu rostliny a vytváření nových fenotypů.

Antokyany (působící červenou, fialovou nebo modrou barvu květů), aurony, chalkony, flavony a flavonoly (odstíny krémové, žluté, oranžové až hnědavé červené) souhrně flavonoidy,nejsou jedinými květními barvivy.Betalaminy s molekulou tvořenou pyridinovým a prolinovým kruhem, vznikají jinou biosyntetickou dráhou a jsou podobně jako flavonoidy hydrochromní, rozpustné v buněčné šťávě. Také barevně se projevují podobně a vyskytují se především v řádu hvozdíkotvarých (bulva řepy, květy kaktusu, mesembryantém, květy a listeny bouganvilley apod.) Další skupinu barviv jsou karotenoidy (žluté, oranžové až červené barvy), látky lipochormní, vodonerozpustné, nesené chromofory v cytoplazmě.- Jsou to uhlovodíky tvořené zřetězením čtyřiceti atomů uhlíku a různě modifikované dehydrogenací (například lykopén v plodech rajčat), cyklizací konců řetězce (beta-karoten) a oxydací (xantofyly). Nejčastěji se s nimi setkáme u rostlin hvězdnicovitých - měsíčku, gerber, chrazantém aj. Také tato barviva, pokud bude podrobně známa jejich biosyntéza a její genetická determinace, budou moci být manipulována genovým inženýrstvím.

****

Choroba způsobující skvrny na listech denivek.

(THE DAYLILY1 JOURNAL Vol. 52, CHRISTOPHER DARROW No 1 Spring 1997.)

Překlad : Věra ŠŤASTNÁ

"Houbový" organismus, který způsobuje chorobu skvrn na listech, byl poprvé identifikován ve zprávě *(Spencer 1972)* jako Collecephalus hemerocalli. V současné době je považován za identický s již dříve popsanou houbou Auroeobasidium microstictum *(syn=Kabatiella microstictum)*, která způsobuje podobnou chorobu na Lily-of-the Valley a některých hybridech Lilie. Houba byla na denivkách identifikována vědci v Misissippi, Louisianě,Pensyvanii a Japonsku *(Yoshikawa a Yokoyama 1987)*.Osobně jsem pozoroval výskyt houby na rostlinách z Massachusetts,New Hampshire a Vermontu.(Svrny listů byly rovněž identifikovány pathology na vzorcích denivek z Ohia a Floridy. Pravděpodobně jde o pandemii, kdekoliv jsou denivky pěstovány).

Choroba je charakterizována množstvím symptonů. Prvním jsou malé vodou nasáklé skvrnky na listech, které vypadají o něco více tmavě zelené a zdají se být slabě průsvitné,jakoby voda vnikla dovnitř listu. Toto je bod infekce. Dále se tyto body postupně stávají "nekrotické" ?gangrénní? (hnědnou) a poté se tyto "chlorotické" (žluté) skvrny paprskovitě rozšiřují.V závislosti na choulostivosti kultivaru vůči houbě velikost "nekrozy" a "chlorozy" může být větší nebo menší. "Nekroza" a "chloroza" se časem zvětšují, až celý list zhnědně a odumře.Všeobecně se tento proces odehraje všude během jednoho až dvou týdnů.

Co u kultivaru potlačuje nebo podporuje chorobu skvrn listů ?

Houba A. Microstictum vyžaduje poškození listu, aby mohla infektovat list denivky. Nicméně poškození listu může být i jen velmi nepatrné - jako například lehké poškození větrem a pravděpodobně poškození pavouky může rovněž být dostatečným důvodem. V laboratoři listy nabodávám špendlíkem a pak rány očkuji roztokem výtrusu.

Jako všechny houby, A. Microstictum vyžaduje období vlhka k umožnění infekce.Při mých experimentech očkované rostliny byly inkubovány v komoře s vysokou vlhkostí vyrobenou ultrazvukovým zvlhčovačem. Infekce se projevila během 12 hodin.

Takže přílišné zalévání po dlouhou dobu (zvláště pak přes noc) rozhodně přispívá k infikování.Závlaha kapkami vody ke kořenům spíše než na listy sníží výskyt infekce. Je rovněž možné, že krátké intervaly celkového zalévání (3 hod) umožní zrod výtrusů houby,ale poté následné suché období houby zničí dříve než infikují rostlinu (to je však pouze teorie, minimální čas vlhka umožňující infekci je neznámý).

Mrtvé listoví je místem přezimování incula (vakciny?) jakož i opakované infekce během léta, a tak po odstranění by mělo pomoci snížit zdroj infekce. Nicméně jsem pozoroval části rostoucích hub objevujících se na zažloutlých listech, které dosud

nebyly mrtvé a proto mohou být zdrojem infekce i jiné rostliny. Zdá se tedy nemožné někdy zcela odstranit zdroj infekce.

Samozřejmě, že udržování rostlin v optimálním zdraví bez jejich poškození by bylo rovněž přínosem.

Zabije horké kompostování nakažených listů výtrusy ?

Horké kompostování by výtrusy A. microstictum mělo zabít. Všeobecně se má za to, že teploty nad 140° F zničí výtrusy hub.A protože při horkém kompostování dosahují teploty až 160°F, mělo by to stačit. Jedinou podmínkou je převrácení kompostu tak, aby všechny části hromady dosáhly požadované teploty. V opačném případě neotočené okraje nemusí být vystaveny tomuto horku.

Dodá rozvrstvení dokončeného kompostu po zahradě časně z jara rostlinám větší odolnost proti této chorobě ?

Jen potud, že rostliny budou zdravější a silnější. Nepřivodí jim to větší imunitu.

Závěrem lze říci,že choroba skvrn listů je dosti rozšířená a je nesnadné,ne-li zcela nemožné ji naprosto eliminovat.A ačkoli je zajisté rozumné učinit co možná nejvíce pro minimalizaci potenciální infekce houbou, nejlepší obranou je vybírat a pěstovat kultivary, které jsou vůči chorobě odolné.

Ačkoliv nebyla provedena žádná formální studie identifikace kultivarů,které jsou obzvláště náchylné nebo naopak odolné vůči chorobě,existuje několik mých pozorování založených na symptomech zveřejněných v mých experimentech.**STELLA DE ORO** a spécie *H. citrina* jsou poměrně odolné vůči chorobě,ačkoliv ne zcela schopné se infekci naprosto vyhnout. Mají však menší stupeň "nekrozy" a "chlorozy". Zatímco **SCARLOCK** se ukázala být velmi náchylnou, *H. fulva* poměrně nenáchylnou denivkou.

Zkušenosti s pěstováním na stejném pozemku

(GLADIOLUSY, Bjulleteň Moskovskovo klubu GLAD,3. výpusk 1993, strana 16; překlad z ruštiny Ing. Igor Adamovič, převzato z č. 3/96 SVET GLADIOL, str. 7 - 10.

Pokud chcete veřte mi, pokud nechcete, nevěřte, ale od roku 1975 se plocha, na kterou sázím každoročně gladioly,vů-

bec nezměnila. Proč ? Tedy nemohla se s jinou směnit, totiž mám dohromady 600 m^2, kde jsou i budovy, pařeniště, rostou tam ovocné stromy, jahody zelenina...

Ptáte se, zda mám nemocné gladioly ? Tedy skutečně, zejména v prvních letech ano, když nebyly zkušenosti s bojem proti chorobám. Nepříjemnosti začaly hned potom, když jsem dostal pozemek, když jsem zasadil tehdejší gladioly do země. Při jejich sběru jsem zjistil, že byly všechny vadné. Později jsem zjistil, že to byla bakterióza. V následujících letech se pravidelně objevovaly choroby, které jsem se snažil potlačit, stejně jako i jiní pěstitelé, Fundazolem a podobnými preparáty.

Přitom jsem postupně pokračoval ve svém vzdělávání o pěstování měčíků. Prostudoval jsem dost litaratury o půdě, o mečíkách, i o jiných kulturách. V té době se objevila i zahraniční literatura o odolnosti rostlin vůči chorobám, která mi též velmi pomohla.

Na tomto základě jsem si dokázal vytvořit určité logické schéma, jež sám nedokáži přesně vysvětlit. Ta opatření, na jejichž základě jsem je dělal, viditelně pomáhají. Předkládám své poznatky a skromné výsledky práce.

Tak si představte, že po 8 letech prakticky nepoužívám žádné chemické přípravky pro boj proti chorobám. Výjimečně koncem června postříkám porosty měďnatým preperátem, ale všechny silně toxické preparáty typu Ridomil nebo Fundazol jsem vyřadil pro aplikaci.

Základní pozornost při boji s chorobami a celé této specifické problematice věnuji agrotechnice. Ne však z úzkého pohledu, jak bývá zvykem, že jde jen o přihnojování, nýbrž v celkovém komplexním přístupu ke gladiolám i k půdě.

Už před více jak 15 roky jsem pochopil, že přístup k půdě má velký význam s ohledem na specifiku chorob. V literatuře jsem si objasnil a potvrdil, že provzdušnění půdy od toxických látek, které vylučují kořeny rostlin, je potřeba alespoň dva teplé měsíce. Rovněž se mi potvrdilo, že je celá řada rostlin, které takové látky nevylučují, a tedy se mohou sázet na stejné místo. Konkrétně o gladiolách jsem se v literatuře nic moudrého nedozvěděl. Rozhodl jsem se proto "pojistit" a půdě poskytnout větší dobu na vyvětrání.

Protože víme, že kořeny zahradních mečíků sahají až do hloubky 45 - 50 cm, a že rozhodující množství choroboplodných zárodků bývá v horní vrstvě půdy, rozhodl jsem se promíchat dvě vrstvy půdy nad sebou tak, že spodní vrstvu dávám na povrch a horní vrstvu dolů, tedy na místo té spodní. Při tomto způsobu velmi důsledně vybírám všechny organické zbytky, na kterých bývá velké množství choroboplodných zárodků.

V souladu s mými předpoklady při popsaném postupu dochází k jakémusi "samoočišťování půdy" od toxických látek a škodlivých mikroorganismů. Nemám jistotu, zda bych při vysvětlování nepoužil nesprávnou terminologii, proto se raději omezuji na volnější výklad.

Odpočinek půdy na uvolnění od toxických látek jsem se rozhodl prodloužit tak, že zkrátím dobu setrvání mečíků v půdě v nepříznivých podmínkách před sběrem úrody (tj. hlíz). Z pozorování z dlouhodobějšího hlediska jsem zjistil, že po 15. září začíná nevlídné, děštivé a větrné počasí, přímo ideální pro rozvoj všelijakých chorob. Proto jsem se rozhodl pro dřívější sběr hlíz zásadně tak, abych vše ukončil kolem 15. září. Příznivé

podzimní dny takto ještě poskytují dost času na provzdušnění půdy zhruba do 7. listopadu, skoro tedy 2 měsíce. Kromě toho sběr hlíz dělám po dobu příjemných teplých dní. Tyto otázky jsem konzultoval i s paní doktorkou T. G. Tambergovou, která mi řekla : "Lepší bude ztratit trochu na váze hlíz a získat přitom na jejich zdravotním stavu".

Samozřejmě, že při takovém dřívějším sběru (začínám vždy koncem srpna nebo první zářijové dny) je potřeba si vést záznamník o datumech kvetení odrůd, a snažit se rostlinám poskytnout maximum na dozrání hlíz po odkvětu.

Přitom však nelze zapomínat na to, aby rostliny neměly nedostatek ve výživě. Proto rozděluji přihnojování na malé části a každý týden přihnojuji. Aby hnojení bylo efektivní, aplikuji jej v tekutém stavu. Používám přitom pouze minerální hnojiva a jen zřídka močůvku. Dávkování pro jednotlivé fáze růstu zde neuvádím, protože jsou všeobecně známé. Zmíním se jen o tom, že analýza mé půdy prokázala dost vysoký obsah fosforu, proto fosforečná hnojiva omezuji.

Stručně zde uvedu další opatření, která jsou potřebná pro boj s chorobami:

- zvednutí úrovně záhonku na mokrých pozemcích o 20-25cm,
- vysadbu výhradně zdravých hlíz (bez viditelných závad),
- namáčení sadby na 2 hodiny před výsadbou ve smíchaném roztoku molybdénanu amonného a modré skalice (2 g a 5 g na 10 l vody),
- pravidelné pletí záhonků jednou za týden,
- pravidelné kypření jednou za týden,
- vysázení jarního česneku po obvodě záhonku,
- mimokořenové (tj. na list) přihnojení zinkem, mědí a bórem,
- pravidelné prohlídky porostů a okamžité odstraňování podezřelých rostlin, aby se předešlo nákaze půdy,
- výsadba tagetes a calendula na pozemku (afrikán a měsíček zah-
- zahradní či lékařský na pozemku),
- vylamování soukvětí, ne řezání!,
- moření sklizených hlíz a brutu v česnekové šťávě (300 g na 10 litrů vody po dobu 2- 3 hodiny),
- sušení sadby 3 týdny při teplotě 25 až 30° C a dosušování po dobu 1 měsíce při pokojové teplotě,
- uskladnění výlučně zdravé sadby,
- uskladnění společně s nakrájenými plátky česneku,
- tepelná úprava sadby v době od 15. prosince do 15. ledna (stačí jednou za dva - tři roky.

Čím a jak je užitečné každé jednotlivé opatření, není třeba podrobně vysvětlovat, ale je nutno zdůraznit, že pouze dodržování všech společně zaručuje potřebný efekt. Tento efekt, jako výsledek trpělivé práce, předpokládá pomalý vývoj choroboplodných zárodků v porostu, bez jejich předchozího zničení. Všechna vyjmenovaná opatření přispívají svým podílem. A tak množství přítomných choroboplodných zárodků nepřevyšuje přípustnou normu (neškodnou hranici).

Nejzávažnějším rozhodnutím je určení správného sběru. Jeho nesprávné určení může anulovat výsledky všech vyjmenovaných opatření. Tento termín určuji podle "povolené hranice" onemocnění rostlin v porostu.

Takovou "povolenou hranicí" si určuje sám pěstitel.

Z vlastní praxe mohu říci,že tuto hranici určuji podle počtu vytrhaných nemocných exemplářů během léta. Pokud jich nebylo více jak 10 (z plochy porostu 30-40 m^2), to znamená že to bylo ještě v mezích povolené normy, což se musí potvrdit i po skončení sušení sadby. Zvyšování počtu nemocných rostlin bude vyžadovat si promyslet pozorněji návaznost k celemu komplexu opatření, a je potřeba soustavně je doplňovat a upravovat.

Pro každý typ pozemku,půdy,či mikroklimatu je stejně nezbytné určit si vlastní "povolenou hranici". Budete si ji moci spolehlivě určit,až když si pár let budete svědomitě zapisovat svá pozorování.

Poznámka redakce: **Tagetes** - *aksamitník = afrikán je spolehlivý prostředek proti háďátkům. V kořenech se aktivují určité organické látky (např. alfa-terthynyl),která háďátka* omezují.*Vhodný je například* **Tagetes Patula a Tages erecta.**
Calendula = měsíček (lékařský) - **(Calendula Officinalis).**

****
****

Sprekelia formosissima (L.)

Herb. (Syn Amaryllis Formosissma L.

František Rohlíček

SPREKELIE (Jakubská lilie) má podlouhlé cibule široké 5 cm, s načernalými šupinami, na kterých jsou většinou nezřetelné karmínovočervené pásečky.Listy jsou čárkovité až řemenovité,délky až 40 cm (většinou se objevují až po odkvětu).Květy jsou na mírně stlačených dutých, až 30 cm dlouhých stvolech.Jsou barvy tmavozelené, v horní části tmavočerverné. Každý stvol má pouze jeden květ, který nemá rourku, ale tři spodní okvětní lístky se ohýbají k sobě a svírají bázi tyčinek a čnělku.Nejhořejší okvětní lístek je nitkovitý a má hrot ohnutý mírně nazpět. Dva následující odstávají a jsou kosákovité a odstávají. Celkově mají květy bizardní zjev. Jsou dlouhé kolem 12 cm a téměř stejně široké.Tyčinky mají nitkovité nitky a malé prašníky.Čnělka končí trojzářezovou bliznou a je bílo lilavá. Vedle základní formy existuje var. *glauca* hort. s modrozelenými listy a cv. *"Karwinski"*s květy ohnivého odstínu , na bázi s bílou skvrnou, stejně bílé jsou i okraje lístků.Listy a cibule obsahují jedovatý alkaloid amarylín. Rostlina kvete v bytě koncem března, ve volné půdě v květnu až červnu.

V našich podmínkách není Sprekelie odolná proti zimě. Často se vysazuje počátkem až v půli května na teplé stanoviště dobře ozářené slunkem, a to tak,že krček nesmí vyčnívat z půdy. musí být zakrtyt vrstvou 2-3 cm půdy.Rostliny vysázené do volné půdy se lépe vyvíjí než odbobné v květináčích.Půda má být písčitohlinitá a bohatá na živiny. Nezbytný je dobrý odvod vody.

Listovka a množství humusu napomohou bohatému kvetení.Cibule je nutno sklidit pro uskladnění na podzim , před příchodem mrazů. Cibule po očištění uchováváme při teplotě 17-20°C. V polovině února snížíme u rostlin vysazovaných na jaře do volné půdy teplotu na 7-8°C. Pokud rostliny použijeme jako pokojové-do květníku vysazujeme po objevení puků obdobně jako *Hippeastrum-Zornice -Hvězdník.* Rostliny během vegetace přihnojujeme roztokem plného hnojiva (do července až srpna) po čtrnácti dnech. Pro další kvetenství v příštím roce musí cibule zesílit a načerpat novou energii, kvetou jen cibule, které vytvoří 4 dobře vyvinuté listy !

Sprekelie se většinou rozmnožuje generativně,obdobně jako známější Hvězdník. Rostliny se snadno opylují.Klíčivost semen je omezená, proto je semena potřeba vysévat co nejdříve. Půda má být hlinitopísčitá s množstvím humusu.Zprvu postačí bedničky (pro vyklíčení je žádoucí teplý skleník), později je vhodné přesázení do květníků. Květuschopné cibule jsou tříleté. Pro úspěšné pěstování je dobré pěstovat prvním rokem vyrostlé rostlinky v teplém skleníku a později v pařníku.V malém množství lze namnožit nové cibule z dceřiných cibulek.

Sprekelie -"Jakubské lilie" jsou v nabídce většiny zahradnických firem a v posledních letech narůstá zájem o tuto zajímavou rostlinu, proto i Vy se můžete potěšit krásou jejich nevšedních květů.

Rady a zkušenosti pro zahrádkáře :

Jak proti háďátkům (hematodi) ?

Háďátka jsou až 1 mm dlouzí červíci,kteří se zavrtávajído kořenů pěstovaných rostlin a kladou tam vajíčka.Z vajíček se vyvíjení larvy, které vysávají kořenové buňky.Rostliny zakrňují a napadené části kořenů zbytňují.V praxi neexistuje zahradní půda bez háďátek. Ke skutečným škodám však dochází teprve tehdy, když se háďátka přemnoží. Silné napadení háďátky je téměř vždy důsledkem nedostatečného střídání plodin. V praxi napomůže když do osevního sledu zařadíme rostliny, které dokáží háďátka úspěšně zlikvidovat. Spolehlivou zbraní je aksamitník - *známější* jako afrikán.*Pro žádoucí účinek je potřebné působení afrikánů čtyřměsíční.Účinnost u tohoto postupu je 80 - 90 % . Do určité míry má obdobný účinek i měsíček lékařský (Calendula oficinalis). Na jednotlivé druhy háďátek působí také i jiné rostliny. Například heřmánek na háďátko bramborové, dále čekanka a rudbekie.Proti háďátkům se osvědčil také pórek.*

Nevšední použití k preventivní ochraně a boj proti zahradním škůdcům !

Proti mšicím pomáhá výluh z kopřiv,draselné mýdlo a prostředky založené na bázi pyretrinu.

Proti výskytu housenek - preventivní prohlížení rubu listů,eventuálně postřiky na bázi neškodných bakterií Bacillus thuringinsis.

Prevence proti houbovým chorobám!

Osvědčený je odvar z přesličky rolní - díky vysokému obsahu kyseliny křemičité, a navíc zpevňuje rostliny.

E U C O M I S -Chocholatice

Petr M i m r á n e k

Použitá literatura: Josef Vaněk - Zahradnické květinářství 1949
Ch. Grunert - Cibuľovité a hlúznaté květiny 1980.

Eucomis je další velice zajímavou a atraktivní cibulovinou,která se dá v našich podmínkách docela snadno (při dodržení základních pěstebních podmínek) pěstovat a přivést do květu. Domovinou Eucomisu je Natal u oblasti přilehlé řece Orange v RSA, South Afrika.Název vznikl z řeckých slov *e u* - pěkný a *k o m e* - chochol.

Před pěti lety jsem získal přímo z Constancie několik semen Eucomis bicolor a autumnalis, které vykličily, dorostly do velkých cibulí a konečně v minulém roce mi vykvetly.Představte si rostliny podobné hyacintům s asi trojnásobně vyššími soukvětími, na jejichž vrcholku je malá chocholka,asi jako u některých řebčíků, ovšem květy méně okázalé barvy.Hned prvním rokem ze semen narostly velmi pěkné cibule, asi 3-4 cm v průměru. V následujících letech sílily cibulky jen velmi pozvolna.Musí se pěstovat ve velkých květináčích o průměru až 30 cm (u kvetoucích cibulí). Cibule se podobají hyacintovým,u E. bicolor je až dvojnásobné velikosti. Je zajímavé,že kořeny vyrůstají jen z kořenového prstence.Při přesazování,které provádím koncem března,se nesmí tyto kořeny poškodit,jinak cibule nemusí vykvést. Zaměří se totiž na obnovu a vytvoření nových kořenů.

Do květináče dávám drenáž (několik střepů z rozbitého květináče),běžnou zahradní zeminu a obohatím trochou rašeliny.Pokud máte starou listovku,nemůžete přidat nic lepšího.Jako hnojivo používám osvědčenou Rohosku. K dospělým květuschopným cibulím se může přidat trochu rozleženého hnoje ze žampionárny.Pokud máte studený skleník,mohou se tam umístit čerstvě přesázené cibule brzy na jaře, počátkem dubna. Máte-li jen foliovník,kde je nebezpečí namrznutí rašících rostlin, je vhodné je přenést na noc dovnitř domu do bezpečí.Ve foliovníku,lépe však v chladném skleníku nebo i v pařeništi Eucomis pomalu nakličí velkými listy.V červnu se mohou květináče dát do polostínu zahrady a pomalu je zvykáme na plné slunce, které jim pak celé léto svědčí.
Pokud máte kvetoucí rostliny,je to nádherná ozdoba,květy jsou trvanlivé a kvetou postupně celé léto až do podzimu.Chcete-li sklidit semena, je potřeba květy ručně opylit. Dozrávají velmi dlouho, až do listopadu.Pokud je to možné rostlinu držíme nasucho ve skleníku nebo doma na verandě. Květy je velmi složité popsat, mám je na diaobrázcích - někdy je promítnu na schůzi.Samotné květy jsou asi 1,5 cm velké,jsou složené ze šesti okvětních lístků, rozevřených do plného květu a 6 tyčinkami.Již při květu je znatelný trojpouzdrý semeník. U Eu. bicolor jsou květy trošku pestřejší, jsou žlutozelené a hnědé purpurově lemované.U Eu. autumnalis jsou květy žlutozelené,trochu menší. Stvol je 40 cm vysoký, po odkvětu se může zlomit, pro dopěstování semínek je vhodné jej vyvázat. Pěstuji rovněž i Eu. punctata, která má tečkované listy,doposud mi však nekvetl. Má mít bílozelené květy,velké listy (zespodu tečkované,rovněž i stvol je tečkovaný, ale jen 30 cm vysoký). Dříve býval pěstován jako pokojová hrnková květina.Pokud by jste chtěli Eucomis vysadit přímo ven,je potřeba s tím počkat až do poloviny měsíce května.Znamená to však z pěstitelského hlediska,že rostlina bude mít kratší vegetační dobu a rovněž nedorostou cibule do potřebné síly pro vykvetení v příštím roce.Při přesazování přímo ze záhonu můžete spíše také poškodit kořeny cibule, než když rostlinu nu vyklepnete z velkého květináče. V květináči cibule skladujeme při teplotě 6-10° C. Květináče pro pěstování musí být dostatečně velké, aby rostlina vytvořila velké cibule.

Tato popisovaná africká cibulovina není obtížná pro pěstování v našich podmínkách. Má vhodný růstový cyklus. Naproti tomu některé jiné africké cibuloviny právě vlivem specifickému růstovému (zimnímu) cyklu působí v našich klimatických podmínkách (například Lachenalie) problémy. O této problematice někdy příště. Viděl jsem,že několik cibulí Eucomisu bylo v prodeji ve specializovaných zahradnických obchodech, dovoz z Holandska. Jde již o hybridy s (barevně) vylepšenými květy. Osobně vřele doporučuji tuto exotickou cibulovinu, protože jde o velice zajímavou a krásnou květinu.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ZAJIMAVOSTI :

Ve Zpravodaji IRIS číslo 39 (2/97) jsme se dočetli, že Klub EIS se přetransformuje na **Středoevropskou kosatcovou společnost - M E I S** *(Middle European Iris Society).*

Kosatcové konventy s vysazenými odrůdami pro hodnocení jsou připravovány takto :

rok 1998:	*Lovčice*	*(CZ)*
	Průhonicev	*(CZ)*
rok 1999:	*Nitra*	*(SK)*
rok 2000:	*Hlučín*	*(CZ)*
	Ostrava	*(CZ)*
rok 2001:	*Mikołów*	*(PL)*

.....

V příštím čísle uveřejníme výsledky mečíkářské ankety ZSO GLADIRIS (posunutí do čísla 102 je způsobeno zpožděním při vyhodnocování výsledků).

za zpoždění se omlouvá redakce

****